

71.123
พ 23.01
3

371.123
ค123.ค1
73

การศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

ปริญญานิพนธ์
ของ
พรทิพย์ อรุณทอง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา

พฤษภาคม 2541

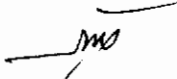
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

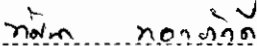
ISBN 974-596-973-7

616 72048

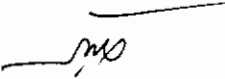
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

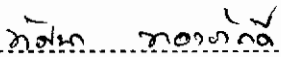
คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีขันหมาก)

..... กรรมการ
(อาจารย์ทัศนากองศักดิ์)

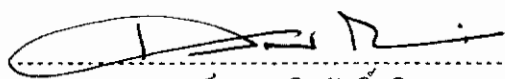
คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีขันหมาก)

..... กรรมการ
(อาจารย์ทัศนากองศักดิ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์หทัย ดันทยง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ 14 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2541

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ สนั่น มีจันทร์หมาก อาจารย์ทัศนาก ทอภักดี ในการให้ความรู้ คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทั้งยังให้กำลังใจอย่างดีแก่ผู้วิจัยตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์หทัย ดันหยง ที่กรุณาว่าเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ และได้ให้คำแนะนำตลอดจนข้อคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบพระคุณข้าราชการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูอาจารย์ สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณหัวหน้าฝ่าย เพื่อนร่วมงาน พี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้องนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการประถมศึกษาที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ และขอขอบพระคุณ พี่ ๆ ทุกคนที่ส่งเสริมสนับสนุนและให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบคุณอาจารย์สิริพันธุ์ พงศุปาน อาจารย์แสงทอง พากย์สุชี คุณพรณชมพู่ อ่างแก้ว คุณนิพนธ์ เบญจกุล และผู้มีพระคุณอื่น ๆ ที่มีได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำ จนปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา-มารดา ครูอาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอนทั้งในอดีตและปัจจุบัน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ความเมตตา อบรมสั่งสอน และวางรากฐานการศึกษา ทำให้ผู้วิจัยประสบผลสำเร็จในงานวิจัยครั้งนี้

พรทิพย์ อรุณทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู.....	7
เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
สมมติฐานในการวิจัย.....	35
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	36
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
วิธีการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	40
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม แยกตามเพศ อายุ คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุด.....	46

บทที่	หน้า
ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นและเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพครู 11 มาตรฐาน.....	48
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	67
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	67
วิธีดำเนินงานการวิจัย.....	67
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
สรุปผลการวิจัย.....	68
อภิปรายผลการวิจัย.....	68
ข้อสังเกตจากการวิจัยครั้งนี้.....	70
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	71
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	71
บรรณานุกรม.....	72
ภาคผนวก.....	76
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	94

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรจำแนกตามโรงเรียน.....	36
2 แสดงจำนวนครูผู้สอน และผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียน.....	38
3 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	46
4 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม มาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 1 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอน.....	48
5 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม มาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 2 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอน.....	50
6 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม มาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 3 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอน.....	52
7 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม มาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 4 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอน.....	54
8 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม มาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 5 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอน.....	56
9 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม มาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 6 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอน.....	57
10 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม มาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 7 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอน.....	58

11	ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม มาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 8 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอน.....	60
12	ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม มาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 9 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอน.....	61
13	ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม มาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 10 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอน.....	63
14	ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม มาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 11 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอน.....	64
15	ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกเป็นรายมาตรฐาน และรวมทั้ง 11 มาตรฐาน และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและ ครูผู้สอน จำแนกเป็นรายมาตรฐานและรวมทุกมาตรฐาน.....	65
16	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (แสดงด้วยค่า t) เป็นรายข้อ.....	88

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะตามที่สังคมและประเทศชาติต้องการ มนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาแล้ว ย่อมทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช (วารี คำชื่น, 2533 : 1 อ้างจากมิตรครู) ตอนหนึ่งว่า “การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ความคิด ทักษะ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพแล้ว การพัฒนาประเทศย่อมกระทำได้สะดวกราบรื่นได้ผลแน่นอนรวดเร็ว” ดังนั้น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540 - 2544) จึงได้เน้นการพัฒนาคุณภาพของคน โดยให้คนในชาติมีการพัฒนาด้านความรู้และคุณภาพของจิตใจควบคู่กันไป ซึ่งระบบการจัดการศึกษาของชาติ เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาความรู้ และคุณภาพของจิตใจของคนในชาติ

การจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนจะมีคุณภาพเพียงใดนั้น ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งคือคุณภาพการสอนของครู ถ้าหากครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดีเยาวชนก็ย่อมจะได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (กรมการฝึกหัดครู, 2530 : 5) มีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของการจัดการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษา พบว่า พฤติกรรมการสอนของครู ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร แม้ว่าจะมีการปรับปรุงหลักสูตรกระบวนการสอนและวิธีการสอนต่าง ๆ แล้วก็ตาม ครูยังปฏิบัติเหมือนเดิม คือ การจัดการเรียนการสอนของครูยังเน้นการสอนหนังสือมากกว่าสอนคน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเนื้อหามากกว่าเน้นกระบวนการ การสอนของครูยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลางมีบุคลิกเข้มงวด ไม่มีการเสริมแรงอย่างสม่ำเสมอ ขาดการส่งเสริมหรือกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิด ขาดทักษะในการเลือกสื่อที่เหมาะสมและกิจกรรมที่ครูจัดให้นักเรียนยังไม่เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม (อุไรพร พานิชกุล, 2539 : 15 ; อ้างอิงมาจาก ทศนา ประสานศรี, 2536 : หน้า ข) จากพฤติกรรม การสอนของครู ดังกล่าวข้างต้นย่อมมีส่วนต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยตรง เนื่องจากพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการเรียนการสอน หลายฝ่ายจึงมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ครูจำเป็นต้องเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนจากการเน้น

เนื้อหาวิชา โดยการถ่ายทอดผ่านตัวครูให้นักเรียนภายในห้องเรียนมาเน้นการปฏิบัติ การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยเน้นที่กระบวนการเรียนรู้เป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้

ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาของชาติ จึงได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ประชาชนไทยมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพัฒนาประเทศชาติให้สามารถอยู่ในสังคมโลกอย่างมีความสุข โดยมุ่งการปฏิรูป 4 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และด้านระบบบริหารการศึกษาที่ประสานสอดคล้องซึ่งกันและกัน เพื่อให้การศึกษابرลุเป้าหมายสูงสุดสู่ความเป็นเลิศในปี 2550 หากจะให้การปฏิรูปการศึกษามุ่งให้เกิดผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ คงจะต้องได้รับความร่วมมือจากคนทุกฝ่ายทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรงและทางอ้อม อย่างไรก็ตามกลุ่มครู อาจารย์ เป็นคนในวงการการศึกษาที่สังคมปัจจุบันคาดหวังให้เป็นหลักในการพัฒนา “คน” ของชาติ และฝากอนาคตของลูกหลานไว้ในมือครูทุกคนโดยทั่วกัน ครูจึงเปรียบเหมือนหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา ในการอบรมสั่งสอนศิษย์อย่างต่อเนืองตามพัฒนาการของแต่ละวัย และเพื่อให้เด็กไทยเจริญเติบโตเป็นคนไทยที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดไว้ว่า ให้เป็นผู้ที่ “มองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี” โดยมุ่งให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ปัญญา จิตใจและสังคม

แนวทางในการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดไว้ดังนี้คือ เร่งปฏิรูปการผลิต การสรรหาและการพัฒนาครู ทั้งที่ทำการสอนในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างครบวงจร รวมทั้งพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือสร้างจิตสำนึกในความรับผิดชอบของครู ให้มุ่งมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง ในการประเมินความก้าวหน้าของครู ให้มุ่งเน้นที่การวัดประสิทธิภาพของผลการปฏิบัติงานโดยเฉพาะคุณภาพการเรียนของผู้เรียน และสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนควบคู่กันไป ให้ครูทุกคนได้เพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนือง และทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี และให้ครูเลือกแผนการสอนหรือพัฒนาให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนสามารถสร้างและพัฒนาความรู้ได้ตลอดชีวิตอย่างแท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2538 : 3-4)

จากรายงานการศึกษาค้นคว้า เรื่องความเป็นครูสถิตในหทัยราช (สำนักงาน ก.ค. 2539) ได้กล่าวถึงครูสภาซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพครูว่าได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูขึ้น โดยระบุคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครูไว้ 4 ประการ คือ รอบรู้ สอนดี มีคุณธรรม

จรรยาบรรณและมุ่งมั่นพัฒนา เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีเป้าหมายการปฏิบัติตนเองในแนวทางเดียวกันคุณลักษณะ 4 ประการข้างต้นนี้ถือเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคลที่จะเป็นครู และครูทุกคนควรมีคุณลักษณะดังกล่าวทั้ง 4 ประการอย่างครบถ้วน กล่าวคือจะต้องมีความรู้ในวิทยาการต่าง ๆ และสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคคลอื่นได้อย่างดี ให้ผู้ได้รับการถ่ายทอดสามารถเข้าใจได้อย่างชัดเจน รวมถึงจะต้องมีจิตใจที่มีคุณธรรมจรรยาบรรณในการปฏิบัติตนให้เป็นคนดี มีความเมตตา กรุณา ยุติธรรม รับผิดชอบ มีวินัย ประหยัด ขยัน อดทน รักและศรัทธาในอาชีพครูและมีความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต ที่สำคัญคือ ต้องมีจิตใจที่จะมุ่งมั่นพัฒนาตนเองและส่วนรวม จะเห็นได้ว่าบุคคลซึ่งจะถูกเรียกว่าครูนั่น จะต้องประกอบไปด้วยความพร้อมในจิตใจหรือจิตวิญญาณ และความพร้อมในเรื่องความรู้ความสามารถ เพื่อจะนำมาใช้ในการอบรมสั่งสอนหรือถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์

คุรุสภาซึ่งเป็นสภาของครูได้พยายามยกระดับและปรับปรุงมาตรฐานการประกอบวิชาชีพครู เพื่อให้ครูเป็นผู้มีมาตรฐานทางการสอนอย่างแท้จริง โดยได้ศึกษาวิจัยและกำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูและเผยแพร่ให้มวลสมาชิกได้ศึกษาและถือปฏิบัติมาตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2537 (คุรุสภา. 2540 : คำนำ) หากครูและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นสมาชิกของคุรุสภาได้ถือปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัดและแท้จริงแล้ว ย่อมจะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพของการศึกษาเป็นไปอย่างดียิ่ง ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาคุณภาพของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาเพราะเป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ใน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) และได้ศึกษาวิชาเอกการประถมศึกษา จึงต้องการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนในความรับผิดชอบของสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นท้องถิ่นที่เป็นศูนย์กลางการศึกษา การปกครองและการพัฒนา เพื่อจะได้ทราบว่าบุคคลดังกล่าวมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา ซึ่งจะใช้เป็นข้อมูลสำคัญพื้นฐานของการวางแผนพัฒนาคุณภาพของครูให้เป็นไปตามความต้องการของชาติบ้านเมืองต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอน กับผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ทำให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร โรงเรียนต่อการปฏิบัติงานของครู เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้น ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพของครู

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ทั้งในส่วนที่ส่งเสริมพฤติกรรมการสอนและส่วนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนโดยตรง รวมทั้งสิ้น 11 ข้อ คือ

- 1.1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
- 1.2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับนักเรียน
- 1.3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
- 1.4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- 1.5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- 1.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลลัพท์ที่เกิดแก่ผู้เรียน
- 1.7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
- 1.8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
- 1.9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
- 1.10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน
- 1.11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2540 จำนวน 38 โรงเรียน เป็นครูผู้สอน จำนวน 2073 คน และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 150 คน รวม 2,223 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 28 โรงเรียน เป็นผู้บริหาร 109 คน ครูผู้สอน 335 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งสิ้น 444 คน

4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตำแหน่งงานของครูในโรงเรียน ซึ่งจำแนกเป็น 2 ตำแหน่ง คือ

- 4.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน
- 4.1.2 ครูผู้สอน

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน วิชาชีพครูของครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกรับรู้ของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนประถมศึกษา ที่แสดงออกมาในลักษณะที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยซึ่งวัดได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการหาคุณภาพมาแล้ว

2. การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายงานการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 11 ข้อ คือ

2.1 การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู หมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กร หรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น

2.2 การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน หมายถึง การเลือกอย่างชาญฉลาดด้วยความรักและหวังดีต่อผู้เรียน ในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียน

2.3 การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครูที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุดตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์วินิจฉัยปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

2.4 การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ปรับปรุงหรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอนหรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่น ๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

2.5 การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ หมายถึง การประดิษฐ์ คิดค้นผลิต เลือกใช้ ปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ เอกสาร สิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

2.6 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวร หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ ตามสภาพความแตกต่างของบุคคลด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยม และนิสัยในการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

2.7 การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ หมายถึง การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุม สาเหตุ ปัจจัยและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

2.8 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง การแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง

2.9 การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกิจกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาและร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

2.10 การร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน หมายถึง การตระหนักในความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษาให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

2.11 การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การค้นหา สังเกต จดจำและรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหาพัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ครูผู้สอน หมายถึง ครู-อาจารย์ ที่ปฏิบัติการสอนประจำในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

4. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษาและผู้ช่วยหัวหน้าสถานศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

5. โรงเรียนในสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาสาระเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

1. การปฏิบัติงานในหน้าที่ของครู
2. เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การปฏิบัติงานในหน้าที่ของครู

การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นการจัดการศึกษาที่มีลักษณะงานแตกต่างจากการจัดการศึกษาในระดับอื่น ๆ เพราะสภาพแวดล้อมและบทบาทหน้าที่ของครูประถมศึกษาจะต้องมีส่วนร่วมในการบริหารงานส่วนท้องถิ่น ครูประถมศึกษานอกจากจะมีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาในโรงเรียนแล้วจะต้องมีหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ดังนั้นลักษณะงานของประถมศึกษาจะบรรลุผลสำเร็จตามจุดหมายของหลักสูตรได้ ต้องอาศัยงานอย่างน้อย 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2532 : 6) นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของครูสายงานการสอน ดังนี้

1. งานปฏิบัติการสอน
2. งานส่งเสริมการสอน ซึ่งได้แก่ การตรวจงานนักเรียน เตรียมการสอนและอุปกรณ์การสอน การสอนซ่อมเสริม สืบรวจการมาเรียนของนักเรียน งานที่เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของครูผู้สอนในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอน ตามเกณฑ์มาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการครู ไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. 2537 : 1-2)

1. ทำการสอนและอบรมความรู้สามัญและหรือวิชาชีพตามหลักสูตร
2. ให้บริการทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนการสอน และให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครอง

นักเรียนนักศึกษา

3. รับผิดชอบปกครองดูแลความประพฤติ การรักษาวินัยและสุขภาพ และการดูแลการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนและนักศึกษาตามที่ได้รับมอบหมาย
4. ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมวิทยาการและประสบการณ์ใหม่ ๆ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
5. ริเริ่มจัดทำสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ รู้จักใช้และเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอน และเครื่องมืออุปกรณ์อื่น ๆ อย่างถูกต้อง
6. รักษาวินัยและประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและนักศึกษา
7. นิเทศหรือช่วยนิเทศในวิชาที่รับผิดชอบหรือรับผิดชอบงานวิชาการกลุ่มโรงเรียน
8. ให้คำแนะนำและแนะแนวต่าง ๆ แก่นักเรียน นักศึกษา และหรือผู้ปกครอง
9. ให้บริการแก่ผู้ปกครอง นักเรียน นักศึกษาและชุมชนในด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ
10. ปฏิบัติงานในลักษณะเฉพาะพิเศษตามลักษณะประเภทการศึกษาและระดับการศึกษา
11. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

หน้าที่และความรับผิดชอบของครูตามรูปคำภาษาอังกฤษ “TEACHERS”

คำว่า “ครู” ตรงกับคำศัพท์ในภาษาอังกฤษว่า “TEACHER” ยนต์ ชุ่มจิต ได้อธิบายความหมายของตัวอักษร แต่ละตัวในคำดังกล่าว ดังต่อไปนี้ (ยนต์ ชุ่มจิต. 2534: 73-81)

T (Teaching) – การสอน หมายถึง การอบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีความรู้ความสามารถในวิชาการทั้งหลายทั้งปวง ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักของครูทุกคนทุกระดับชั้นที่สอน ตามระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526 ข้อ 3 กำหนดไว้ว่า ครูต้อง “ตั้งใจสั่งสอนศิษย์และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่ อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานมิได้” และในข้อ 6 กำหนดไว้ว่า ครูต้อง “ถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่ปิดป้องและปิดบังอำพราง ไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริตหรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ” จากข้อกำหนดในจรรยาบรรณครูทั้ง 2 ข้อที่นำมากล่าวนี้ จะเห็นว่าหน้าที่สำคัญของครู คือ การอบรมสั่งสอนศิษย์ การถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์ โดยเฉพาะในจรรยาบรรณครูข้อ 3 ถือว่าการอบรมสั่งสอนศิษย์เป็นหน้าที่สำคัญมาก จะละทิ้งไม่ได้ เพราะถ้าหากครูละทิ้งหรือทอดทิ้งการสอน ก็คือ ครูละทิ้งหน้าที่ของครู ซึ่งการกระทำเช่นนั้น จะมีผลต่อความเจริญเติบโตทางความคิดและสติปัญญาของศิษย์อย่างมาก

ดังนั้น ครูทุกคนจึงควรตระหนักในเรื่องการสอนเป็นอันดับแรก โดยถือว่าหัวใจของความเป็นครู คือ การอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนมีความรู้ในวิชาการทั้งปวง ซึ่งการที่ครูจะปฏิบัติหน้าที่ในการสอนของครูได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์นั้น สิ่งสำคัญที่ครูต้องกระทำ คือ การเพิ่มสมรรถภาพในการสอนให้แก่ตนเอง ซึ่งศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ได้อธิบายถึงการเพิ่มสมรรถภาพในการสอนของครูนั้น ครูจะต้องรู้จักในสิ่งต่อไปนี้ (สาโรช บัวศรี. 2521 : 9)

1. ใช้หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้
2. ใช้หลักการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก
3. วางแผนสำหรับการสอนอย่างละเอียดถี่ถ้วน
4. ใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม
5. ใช้วิธีการวัดผลที่เหมาะสม
6. ใช้แบบทดสอบต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน
7. ปกครองชั้นได้อย่างราบรื่น ตลอดจนปฏิบัติงานธุรการต่าง ๆ ของโรงเรียนได้

E (Ethics) - จริยธรรม หมายถึง การที่ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการอบรมสั่งเสริมจริยธรรมให้แก่นักเรียน ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของครู นอกจากครูจะต้องอบรมสั่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีจริยธรรมแล้ว ครูทุกคนจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีจริยธรรมอันดีงามเหมาะสมด้วย เพราะพฤติกรรมอันเหมาะสมที่ครูได้แสดงออก จะเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการปลูกฝังศรัทธาให้แก่ศิษย์ เพื่อศิษย์จะได้นำเอาไปเป็นแบบอย่างสำหรับการประพฤติปฏิบัติต่อไป

A (Academic) - วิชาการ หมายถึง การที่ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบในทางวิชาการทั้งของตนเองและในด้านความเจริญงอกงามของศิษย์ ความจริงงานของครูเป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับวิชาการอยู่ตลอดเวลา เพราะอาชีพครูต้องใช้ความรู้เป็นเครื่องมือในการประกอบวิชาชีพ ดังนั้น ครูทุกคนต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการใหม่ ๆ ซึ่งมีอยู่มากมายในปัจจุบัน

C (Cultural Heritage) - การสืบทอดวัฒนธรรม หมายถึง ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับวัฒนธรรม กล่าวคือ ครูต้องทำหน้าที่และรับผิดชอบในการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งให้ตกทอดไปสู่ยังคนรุ่นต่อ ๆ ไป วิธีการที่ครูจะกระทำมีอยู่ 2 แนวทางด้วยกัน คือ

1. การปฏิบัติตามวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามอย่างถูกต้องอยู่เสมอ กล่าวคือ ครูทุกคนควรจะต้องศึกษาหาความรู้ให้เกิดความเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติอย่างถ่องแท้เสียก่อน แล้วประพฤติตนให้ถูกต้องเหมาะสมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ถูกต้องแก่ศิษย์และบุคคลทั่วไป เช่น

- การแต่งกายให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสต่าง ๆ
- การแสดงความเคารพและกิริยามารยาทแบบไทย ๆ
- การจัดงานพิธีต่าง ๆ เช่น งานอุปสมบท งานมงคลสมรส หรืออื่น ๆ

2. การอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นผู้เข้าใจในวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทยอย่างถูกต้อง และในเวลาเดียวกันก็กระตุ้นเร้าส่งเสริมให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามให้ถูกต้องตามแบบฉบับที่บรรพบุรุษได้ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา

H (Human Relationship) - มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ครูต้องทำตัวให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อบุคคลทั่ว ๆ ไป เพราะการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จะช่วยให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่การงานได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในด้านส่วนตัวและส่วนรวม

การมีมนุษยสัมพันธ์ของครูนั้น สามารถจำแนกออกได้ดังนี้ (ยงค์ ชุ่มจิต. 2534 : 80-81)

ก. มนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

ครูกับนักเรียนเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกันมากที่สุด จนกระทั่งในอดีตยกย่องให้ครูเป็นมารดาบิดาคนที่สองของศิษย์ ดังนั้น ครูจึงควรปฏิบัติหน้าที่ของครูให้สมบูรณ์ที่สุดและควรสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับศิษย์ ดังนี้

1. สอนศิษย์ให้เกิดความรู้ความสามารถในวิชาการต่าง ๆ อย่างเต็มกำลังความสามารถของครู
2. สอนศิษย์หรือนักเรียนด้วยการทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนสนุกสนานแต่ได้สาระ
3. อบรมคุณแลความประพฤติของศิษย์ให้อยู่ในระเบียบวินัยหรือกรอบของคุณธรรม ไม่ปล่อยให้ออกนอกกรอบของระเบียบวินัยหรือกระทำความชั่วด้วยประการทั้งปวง
4. ดูแลทุกข์สุขของศิษย์อยู่เสมอ และพยายามหาทางช่วยเหลือ
5. เป็นที่ปรึกษาหารือและช่วยแก้ปัญหาให้แก่ศิษย์

ข. มนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูกับครู

ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครูด้วยกันมีความสำคัญต่อการสอนและการพัฒนาวิชาชีพครู เพราะครูอาจารย์ที่ทำการสอนอยู่ในสถานศึกษาเดียวกัน เปรียบเสมือนบุคคลที่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน หากสมาชิกในครอบครัวเดียวกันมีความสามัคคีต่อกัน ย่อมเต็มใจที่จะรวมพลังกันทำกิจกรรมหรืองานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปอย่างมีคุณภาพ ทั้งงานทางด้านการสอนและการพัฒนาโรงเรียน วิธีการที่ครูควรปฏิบัติต่อกันเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพอันดี เช่น

1. ร่วมมือกันอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีของชาติอย่างสม่ำเสมอ
2. ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในทางวิชาการ เช่น แนะนำการสอน แนะนำเอกสารหรือแหล่งวิทยาการให้
3. ช่วยเหลืองานส่วนตัวซึ่งกันและกันเท่าที่โอกาสจะอำนวย
4. ทำหน้าที่แทนกันเมื่อคราวจำเป็น

5. ให้กำลังใจในการทำงานซึ่งกันและกัน ซึ่งอาจจะแสดงออกในรูปของวาจาหรือการกระทำก็ได้

6. กระทำตนให้เป็นผู้มีความสุภาพอ่อนน้อมต่อกัน ใช้กิริยาวาจาที่สุภาพต่อกัน ไม่แสดงตนในทำนองยกตนข่มผู้อื่น

ค. มนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครอง/ชุมชน

ผู้ปกครองนักเรียนนับว่าเป็นบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนการสอนและการพัฒนาโรงเรียน วิธีการที่ครูสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองมีหลายวิธีด้วยกัน เช่น

1. แจ้งผลการเรียนหรือความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ
2. ติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของศิษย์ในกรณีที่ศิษย์มีปัญหาทางการเรียน ความประพฤติ สุขภาพ หรืออื่น ๆ
3. ครูควรร่วมมือกันจัดกิจกรรมเพื่อการฝึกอาชีพหรือส่งเสริมความรู้ให้ผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่นบ้าง จะทำให้ชุมชนเห็นความสำคัญของครูมากยิ่งขึ้น
4. เมื่อชุมชนร่วมมือกันจัดงานต่าง ๆ เช่น งานประจำปีของวัดหรืองานเทศกาลต่าง ๆ ครูควรให้ความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอ
5. ทางโรงเรียนควรแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครอง โดยให้ผู้ปกครองได้ทราบเป็นระยะ ๆ ซึ่งอาจจะส่งข่าวสารทางนักเรียน หรือการตีพิมพ์ตามหนังสือประจำหมู่บ้าน

E (Evaluation) – การประเมินผล หมายถึง การประเมินผลการเรียนการสอนนักเรียนหน้าที่และความรับผิดชอบนักเรียนในด้านนี้ถือว่ามีความสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง เพราะการประเมินผลการเรียนการสอนเป็นการวัดความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ในด้านต่าง ๆ ถ้าหากครูสอนแล้วไม่มีการวัดผล ครูก็ไม่สามารถที่จะทราบได้ว่าศิษย์ของตนมีความเจริญก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด ดังนั้น ครูจึงควรระลึกอยู่เสมอว่า “ณ ที่ใดมีการสอน ที่นั่นจะต้องมีการสอบ”

สำหรับการประเมินผลการเรียนการสอนของนักเรียนนั้น ครูสามารถเลือกใช้วิธีการต่าง ๆ ได้หลายวิธี เช่น

1. การสังเกต หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมการทำงาน การร่วมกิจกรรมกลุ่ม หรือการสังเกตความตั้งใจในการศึกษาเล่าเรียน เป็นต้น
2. การสัมภาษณ์ หมายถึง การสัมภาษณ์เพื่อต้องการทราบความเจริญก้าวหน้าทางด้านการเรียนของนักเรียน ซึ่งอาจจะเป็นการสัมภาษณ์ในเนื้อหาวิชาที่สอน วิธีการเรียน หรือวิธีการทำงาน เป็นต้น

3. การทดสอบ หมายถึง การทดสอบความรู้ในเนื้อหาวิชาที่เรียน ถ้าจะให้ได้ผลดีจะต้องทำการทดสอบทั้งทางด้านความรู้และภาคปฏิบัติควบคู่กันไป

4. การจัดอันดับคุณภาพ หมายถึง การนำผลงานของนักเรียนในกลุ่มมาเปรียบเทียบกันในด้านคุณภาพ แล้วประเมินคุณภาพของนักเรียนแต่ละคนว่าคนใดควรอยู่ระดับใด

5. การใช้แบบสอบถามและแบบสำรวจ เป็นวิธีการประเมินผลการเรียนอีกแบบหนึ่งเพื่อสำรวจตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนทั้งของนักเรียนและของครู

6. การบันทึกย่อและระเบียบวาระ เป็นวิธีการที่ครูจดบันทึกพฤติกรรมความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

7. การศึกษาเป็นรายบุคคล เป็นวิธีการที่นิยมใช้กับนักเรียนที่มีปัญหาเป็นรายบุคคล ปัญหาในที่นี้มีความหมายครอบคลุมทั้งเด็กนักเรียนที่เรียนเก่งและเรียนอ่อน รวมทั้งเด็กที่มีปัญหาในด้านพฤติกรรมต่าง ๆ ด้วย

8. การใช้วิธีสังคมมิติ เป็นวิธีที่นิยมใช้เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเดียวกันประเมินคุณภาพของสมาชิกในกลุ่มเดียวกัน เพื่อตรวจสอบว่าสมาชิกคนใดได้รับความนิยมสูงสุดในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้านก็ได้

9. การให้ปฏิบัติและนำไปใช้ เป็นวิธีการที่ครูต้องการทราบพัฒนาการทางด้านทักษะหรือการปฏิบัติงานของนักเรียนจากที่ได้แนะนำวิธีการปฏิบัติไปแล้ว

R (Research) - การวิจัย หน้าที่และความรับผิดชอบของครูด้านนี้ หมายถึง การที่ครูต้องเป็นนักแก้ปัญหา เพราะการวิจัยเป็นวิธีการแก้ปัญหาและการศึกษาหาความรู้ความจริงที่เชื่อถือได้ โดยใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ การวิจัยของครูในที่นี้ อาจจะเป็นเพียงการค้นหาสาเหตุต่าง ๆ ที่นักเรียนมีปัญหา ไปจนถึงการวิจัยอย่างมีระบบในชั้นสูงก็ได้ สาเหตุที่ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบในด้านนี้ด้วยก็เพราะในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ครูจะต้องพบกับปัญหาอยู่เสมอ เช่น ปัญหาเด็กไม่ทำการบ้าน เด็กหนีโรงเรียน เด็กที่ชอบรังแกเพื่อน และเด็กที่ชอบลักขโมย เป็นต้น พฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าครูสามารถทำการแก้ไขได้ ก็จะทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

S (Service) - การบริการ หน้าที่และความรับผิดชอบของครูในด้านนี้ส่วนใหญ่เป็นการให้บริการแก่ศิษย์และผู้ปกครอง แต่ในบางโอกาสก็จำเป็นต้องให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นด้วย เช่น การให้บริการความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นทั้งในด้านความรู้ทางอาชีพ สุขภาพอนามัย การให้คำปรึกษาหารือ และการร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ครูที่ทำการสอนในท้องถิ่นตามชนบทอาจให้บริการด้านแรงงานอีกด้วย เช่น ร่วมมือกับชาวบ้านเพื่อช่วยกันพัฒนาสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

จากความหมายของคำว่า “ครู” ดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับความเชื่อแต่โบราณว่า บุคคลที่มีอาชีพครูจะต้องมีลักษณะที่บอกให้รู้ได้ว่า เขาเกิดมาเพื่อจะเป็นครู แต่ในปัจจุบันบุคคลที่จะเป็นครูสามารถเสริมสร้างบุคลิกภาพของตนได้ โดยการศึกษาวิชาครู หรือเรียกสมัยใหม่ว่า วิทยาการการสอน จากสถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตครู บุคคลที่จะทำหน้าที่ของครูให้สมบูรณ์ควรมีบุคลิกภาพ ดังนี้ (สนั่น มีจันทร์หมาก. 2538 : 377-425)

1. บุคลิกภาพที่ใช้ในวิธีสอน
2. บุคลิกภาพทางสังคมวิชาการ
3. บุคลิกภาพทางสังคมชุมชน

บุคลิกภาพที่ใช้ในวิธีสอน

กระบวนการวิธีการสอนจะบรรลุเป้าหมายการสอนได้ย่อมขึ้นอยู่กับทักษะการสอนของครู ดังนี้

1. ทักษะการแสดงกิริยาจาทำทาง เสน่ห์ของครูที่จะทำให้ผู้เรียนชื่นชอบก็คือ กิริยาจาทำทางที่ดี โดยไม่จำเป็นว่าครูจะต้องรูปร่างหน้าตาดี เพราะคนเราเชื่อว่าเป็นอยู่ที่ใจ ใจเป็นอย่างไรกิริยาจาทำทางก็ออกมาตรงกับใจ การมีบุคลิกภาพกิริยาจาทำทางดีของครูเป็นการสร้างความมั่นใจในการสอน เกิดความคล่องตัว ฉับไว สามารถบริหารชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนเกิดศรัทธาในตัวครู เกิดเจตคติที่ดีต่อบทเรียน

2. ทักษะการใช้คำถาม การสอนทุกครั้งต้องใช้คำถาม ทักษะ การใช้คำถามจึงมีความจำเป็นต่อตัวครูผู้สอน บุคลิกภาพที่แสดงออกของการถามมีองค์ประกอบของทักษะ 4 ลักษณะ คือ ความคล่องแคล่วในการใช้คำถาม รู้จักถามถูกเวลา ถามให้ใคร่ครองและถามให้คิดสิ่งใหม่ ๆ ในทักษะของการถาม 4 ลักษณะดังกล่าว อาจแบ่งประเภทของคำถามได้หลายประเภท คือ คำถามประเภทความรู้ความจำ ความเข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า

3. ทักษะการสร้างสรรคความรู้สึกร่วม มีองค์ประกอบของทักษะ 3 ลักษณะ คือ การเข้าสู่บทเรียน การแปรเปลี่ยนความสนใจ การสรุปบทเรียน

4. ทักษะการเสริมสร้างการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน มีองค์ประกอบของทักษะ 4 ลักษณะ คือ การเสริมแรงซึ่งมีทั้งทางบวกและทางลบ (ในทางบวกคือ การให้รางวัล ทางลบคือ การลงโทษ ซึ่งมีประโยชน์และมีโทษด้วยกันทั้ง 2 ประเภท) การสังเกตพฤติกรรม การชี้ชวน ชักนำและการชี้แนะ

5. ทักษะการนำเสนอบทเรียน มีองค์ประกอบของทักษะ คือ การใช้สื่อการสอน การบรรยาย การยกตัวอย่าง การทบทวนบทเรียน

6. ทักษะอื่น ๆ ซึ่งมีหลายอย่างที่ครูจะต้องใช้ขณะสอน เช่น ทักษะการเล่าเรื่อง การเขียนกระดานชอล์ค การสร้างสื่อประกอบการสอน การแสดงบทบาทสมมติ ฯลฯ

ทักษะต่าง ๆ ดังกล่าวมีมากมายหลายทักษะ ครูสามารถนำทักษะเหล่านี้ผสมผสานให้อยู่ในบุคลิกภาพของครูโดยอัตโนมัติ ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางการสอนว่าจะต้องใช้ทักษะอะไรบ้าง บุคลิกภาพของครูที่จะต้องแสดงออกด้วยการใช้ทักษะต่าง ๆ นั้น เป็นหัวใจของการสอน ภาพพจน์ทางการสอนของครูจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้ทักษะต่าง ๆ ซึ่งจะต้องเรียนรู้พัฒนาตนเอง และจะต้องฝึกทักษะภาคปฏิบัติให้เกิดความคล่องตัว จึงจะทำให้การสอนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

บุคลิกภาพทางสังคมวิชาการ

บุคลิกภาพการเป็นนักวิชาการของครู มักจะรู้จักกันอยู่ในสังคมครู หมายถึง ความฉลาดปราดเปรื่อง แดกฉานในหลักวิชาการ และภาคปฏิบัติการสอนที่ดีเด่น บุคลิกภาพที่สำคัญ ๆ ซึ่งมีส่วนเสริมสร้างวิทยาการการพัฒนาในวิชาชีพครูให้เด่นสง่างามและมีศักดิ์ศรี มีดังนี้

1. บุคลิกภาพของครูที่บ่งบอกว่ามีโลกทรรศน์

หทัย ดันหยง (สนั่น มีชันหมาก. 2538 : 404 ; อ้างอิงมาจาก หทัย ดันหยง. 2526 : 529) กล่าวว่า โลกทรรศน์คือ บุคลิกภาพที่ปรับตัวได้กว้างขวาง ก้าวไกล มีความคล่องตัว รอบรู้ทันเหตุการณ์ ทันโลกทันสมัย ไม่ยึดมั่นถือมั่น ฝักแน่นหรือไม่รวนเร เอนเอียง เชื่อง่าย งามาย ดังนี้ เป็นต้น

คุณลักษณะของบุคคลเป็นครูที่ได้ชื่อว่ามีโลกทรรศน์นั้น อาจพิจารณาได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1) เป็นผู้มีชีวิตทัศน์ (Birdseyeview) คือ การสร้างบุคลิกภาพของคนจากแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) ให้เกิดจิตสำนึกขึ้นปรับปรุงตัวเอง ให้มีสายตาอันยาวไกล มีความคิดกว้างขวาง เข้าใจฐานะและบทบาทของตนเองเข้าใจเป้าหมายชีวิตของตนเอง กล่าวคือ ครู คือ ผู้ที่สอนตนเองได้ มองตนเอง บอกตนเองได้

2) เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ (Vision) คือการสร้างบุคลิกภาพของคนจากแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) คือ เป็นผู้ที่ยอมรับและไขว่คว้าความเจริญทั้งหลายในยุคโลกาภิวัตน์เข้ามาสู่ความคิดความอ่านของตนเอง ทำให้เข้าใจธรรมชาติ สรรพสิ่งทั้งหลายที่นอกเหนือจากที่ตนเรียนรู้

3) เป็นผู้มีความเป็นพหุสูตร (Learned Character) คือ ความเป็นผู้มีความรู้ กว้างขวางลึกซึ้ง ทั้งในทางหลักทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเฉพาะในวิชาการอันเป็นแกนกลางของวิชาชีพครู คำว่า พหุสูตร แปลว่า ผู้ฟังมาก เรียนมาก ซึ่งสมัยใหม่เรียกว่า เป็นนักวิชาการ

2. บุคลิกภาพของครูที่บ่งบอกว่ามีเจตคติร่วมสมัย

คำว่าร่วมสมัย (Contemporary) ซึ่ง หทัย ดันหยง (สนั่น มีชันหมาก. 2538 : 407 ; อ้างอิงมาจาก หทัย ดันหยง. 2526 : 529) ได้กล่าวถึงความรู้สึกร่วมสมัย ควบคู่กับคำว่า โลกทรรศน์ ว่า

บุคคลร่วมสมัย หมายถึง บุคคลที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัย (โลกาภิวัตน์) ด้วยความสามารถที่จะใช้ความคิดเป็นทรัพยากรเชื่อมต่อ และสร้างสรรค์ชีวิตในปัจจุบันให้มีความงอกงามและก้าวไปสู่อนาคตด้วยความมั่นคง ในพระพุทธศาสนา กล่าวถึงคำว่า อกาลโก หมายถึง ความไม่ติดยึดอยู่กับกาลสมัย ใช้ได้ทุกกาลสมัย และเป็นสังฆธรรมหรือสากล ไม่ลำสมัยและไม่ล้าสมัย

ความรู้สึกร่วมสมัยนั้น เป็นบุคลิกภาพของครูที่พิเศษสุด ทำให้บุคคลอื่นมองครูว่าเป็นพรหมของศิษย์ มีความเมตตา เอื้ออาทรต่อศิษย์ ด้วยพฤติกรรมความสามารถที่แสดงออกมานำใสใจจริงของครู ดังนี้

- 1) สามารถผ่อนคลายความตึงเครียด (Stress or Tensioness)
- 2) สามารถลดภาวะพุ่งชนข้อขัดแย้ง (Conflict)
- 3) สามารถลดภาวะความขัดแย้งในทางลบ (Negative Contrast) และยอมรับความขัดแย้งทางสร้างสรรค์ (Positive Contrast)
- 4) สามารถลดช่องว่างทางสังคม (Social Gap) หรือช่วงห่าง (Disparity) ระหว่างกันและกันได้
- 5) สามารถขจัดภาวะข่มเหงรังแกกัน (Persecution) ลงได้
- 6) สามารถลดภาวะบ่อนเบียนกัน (Exploitation) ลงได้
- 7) ขจัดนิสัยสัญชาตญาณที่ชอบข่ม มีอำนาจเหนือ (Dominance) หรือนิสัยสัญชาตญาณ ขอมตนกินน้ำได้ศอก อยู่ใต้อำนาจ (Submission) ของคนอื่นโดยไม่เป็นตัวของตัวเอง
- 8) สามารถสร้างแกนกลาง (Central Axes) ทางความคิด อันเป็นจุดยืนของตนเองอย่างสอดคล้องถูกต้องกับปทัสถานทางสังคม (Social Norm)
- 9) สามารถสร้างแกนนำ (Leading Axes) ด้านความคิด ความอ่าน นำไปสู่ส่วนวัตรกรรมใหม่ ๆ
- 10) สามารถปรับตัว (Adaptation) ให้เข้ากับสภาพความเป็นจริงในชีวิตของสังคม โดยมีได้ขัดจีนฝืนใจ
- 11) มีความพร้อมเสมอที่จะเปลี่ยนแปลง (Readiness for Change) ไปตามวัฏจักรของสังคม ไม่ติดกับแบบรูปนิยม (Formalism) ที่เคยชินฝังแน่น
- 12) มีโลกทรรศน์

3. บุคลิกภาพของครูที่บ่งบอกความเป็นผู้มีวาทศิลป์

อาชีพครูต้องใช้วาทศิลป์ทุกวัน ตลอดเวลาอันยาวนานที่สอนศิษย์ ครูจึงเป็นเจ้าแห่งวาทศิลป์เหนืออาชีพอื่น ๆ มีสาระสำคัญที่ควรกล่าว ดังนี้

3.1 ความสำคัญของวาทศิลป์ต่ออาชีพครู

- 1) การพูดเป็นสื่อถ่ายทอดวิชาการ
- 2) การพูดช่วยให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี
- 3) การพูดช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดี
- 4) การพูดช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น
- 5) การพูดช่วยพัฒนามโนทัศน์ของผู้เรียน
- 6) การพูดช่วยปลูกฝังความมั่นคงทางจิตใจ
- 7) การพูดเป็นสัญลักษณ์ของเสรีภาพของมนุษย์
- 8) การพูดช่วยในการปกครองชั้นเรียน

3.2 ประเภทของการพูดของครู

- 1) พูดเพื่อสาระความรู้
- 2) พูดเพื่อให้เกิดความบันเทิงใจ
- 3) พูดเพื่อเข้าใจ ชักจูงใจ

3.3 องค์ประกอบของการพูด

- 1) ผู้พูด
- 2) เนื้อหาของการพูด
- 3) ผู้ฟังหรือนักเรียน
- 4) เครื่องมือสื่อสาร
- 5) จุดประสงค์ของการพูด
- 6) สถานการณ์แวดล้อม

3.4 ลักษณะของการพูดที่ดีของครู

ฉลวย สุรสิทธิ(สนั่น มีชันหมาก. 2538 : 410 ; อ้างอิงมาจาก ฉลวย สุรสิทธิ. 2517 : 399) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการพูดเพื่อการสอน โดยจำแนกหัวข้อได้ดังนี้

- 1) ต้องให้นักเรียนฟังรู้เรื่อง
- 2) ต้องให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ในการพูด
- 3) ต้องให้นักเรียนจดจำได้ในเฉพาะกรณี
- 4) ต้องให้นักเรียนสนใจฟังต่อเนื่องกันไป
- 5) ต้องให้นักเรียนปฏิบัติตามได้และปฏิบัติอย่างได้ผล

6) ต้องให้นักเรียนรับความรู้หรือข้อมูล หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ผั่งในใจ หรือติดอยู่ในฝีมือ

4. บุคลิกภาพที่บ่งบอกว่าครูเป็นที่ปรึกษาที่ดีของผู้เรียน (สนั่น มีชันหมาก. 2538 : 412)

ครูทุกคนย่อมเป็นที่พึ่งทางจิตใจของผู้เรียน เพราะในวันหนึ่ง ๆ ครูเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียน เมื่อเกิดปัญหาที่ผู้เรียนไม่อาจตัดสินใจได้ ครูจึงเป็นผู้ที่จะให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้เรียนได้ ทองเรียน อมรัชกุล (สนั่น มีชันหมาก. 2538 : 412 ; อ้างอิงมาจาก ทองเรียน อมรัชกุล. 2524 : 9-22) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาของครูจึงมีคุณค่าต่อชีวิตของนักเรียนอย่างยิ่ง

4.1 จุดประสงค์ของการให้คำปรึกษา

1) เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงภาวะของตน ที่จะต้องเกิดความรับผิดชอบต่อตนเองต่อไป

2) เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความกล้าที่จะเผชิญหน้ากับปัญหาอันเป็นสิ่งวิตกกังวลใจ

3) เพื่อช่วยให้นักเรียนพบแนวทางพัฒนาศักยภาพของตนในการดำเนินชีวิต

4) เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

5) เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดกำลังใจ ขจัดความท้อถอย เกิดความกระตือรือร้น และเกิดความสบายใจ มั่นใจในตนเองตามลำดับ

6) เพื่อช่วยให้นักเรียนช่วยตนเอง ปกครองตนเอง ควบคุมตนเองให้อยู่ในสังคมได้

7) เพื่อปรับระดับความรู้สึกนึกคิดให้มีภาวะปกติเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ให้คำปรึกษา

4.2 ลักษณะของการให้คำปรึกษา

1) การให้คำปรึกษาเพื่อสร้างความสัมพันธ์

2) การให้คำปรึกษาเพื่อศึกษาค้นคว้าหาหนทางของการแก้ปัญหา

3) การให้คำปรึกษาเพื่อการแปลความหมายให้เข้าใจ

4) การให้คำปรึกษาเพื่อการอบรมแนะนำ

4.3 บทบาทของครูผู้ให้คำปรึกษา

1) สำคัญอยู่เสมอว่าครูมีหน้าที่ให้คำปรึกษา จะต้องให้คำปรึกษาคด้วยความรักและความจริงใจต่อผู้เรียน

2) ถือคติว่า “เอาใจเขามาใส่ใจเรา”

3) มีความรอบรู้ปัญหาและค่านิยมที่ดี

4) ตั้งใจมิให้ผู้รับคำปรึกษาผิดหวัง

5) เป็นผู้สนใจในพฤติกรรมของคน

6) มีจรรยาบรรณในการให้คำปรึกษาและรักษาความลับของบุคคลผู้มารับคำปรึกษา

7) มีความรับผิดชอบต่อนักเรียน

8) รู้จักใช้วาทศิลป์

9) เป็นผู้ที่มีอุปนิสัยน่าคบ อารมณ์ดี มีลักษณะเป็นคนจริงใจ

บุคลิกภาพทางสังคมชุมชน

สถานภาพของครูในสังคม

หทัย ดันหยง(สนั่น มีชันหมาก. 2538 : 417 ; อ้างอิงมาจาก หทัย ดันหยง. 2524) กล่าวว่า ครูเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนอยู่ในโรงเรียน เมื่อโรงเรียนนั้นมีทรรศนะทางประชาธิปไตย ถือว่า เป็นโรงเรียนชุมชน ของชุมชน เพื่อชุมชน โดยชุมชน ซึ่ง John Dewey กล่าวไว้ในความเชื่อทางการสอน (My Pedagogic Cread, 1897) ว่า

โรงเรียนเป็นสังคมเล็กอยู่ภายในสังคมใหญ่

โรงเรียนเป็นบ้านแห่งที่สองของนักเรียน

โรงเรียนเป็นจุลสังคม (Micro – Society)

สภาพของโรงเรียนสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคม

ดังนั้น ครูย่อมต้องแสดงบุคลิกภาพทางสังคมอยู่ตลอดเวลาและชั่วชีวิตการเป็นครู ซึ่งนอกเหนือจากหน้าที่ทางการสอน

บทบาทและหน้าที่ทางสังคมชุมชนของครู มีดังนี้

1. ครูเป็นผู้ธำรงไว้ซึ่งอุดมการณ์ของชาติ กล่าวคือ เป็นผู้ปลูกฝังความเชื่อในหลักการที่คนหันมายึดถือและอาศัยเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ และดำเนินชีวิตอยู่อย่างสม่ำเสมอ ปลูกฝังความเชื่อในส่วนที่เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวผู้คนในกลุ่มเข้าไว้ด้วยกัน ดังเช่นอุดมการณ์ไตรภักดิ์ ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เป็นต้น

2. ครูเป็นผู้ธำรงรักษาไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตย โดยครูกระทำเป็นตัวอย่างว่าเป็นผู้มีน้ำใจประชาธิปไตย โดยการแสดงออก ดังนี้

- 1) ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นโดยอิสระเสรี
- 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนอภิปรายซักถามปัญหา
- 3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกัน
- 4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้หลักการและเหตุผลในการแก้ปัญหา

ฯลฯ

3. ภาพลักษณ์ของครูในสายตาของคนในสังคม

ภาพลักษณ์ของครูในสายตาของสังคมโดยทั่วไปอาจมีมุมมองได้ 2 ด้าน คือ ด้านจริยลักษณ์และด้านอัปลักษณ์ (สนั่น มีชันหมาก. 2538 : 422 ; อ้างอิงมาจาก หทัย ดันหยง. 2526 : 488)

3.1 ครูจริยลักษณ์ หมายถึง ครูที่ผู้อื่นมองเห็นว่าเป็นปูชนียบุคคลอย่างสนิทใจ ทั้งประพจน์ดีและสอนดี ดังที่เรียกว่า เป็นกัลยาณมิตร ภาพจริยลักษณ์ของครูนั้นปรากฏให้ผู้อื่นเห็นว่า ครูมีภูมิ คือ ที่ตั้งแห่งตน ซึ่งทำให้ครูครองตนอยู่ได้อย่างมีสติ ดังนี้

3.1.1 ภูมิประเทศ มีภูมิประเทศเป็นของคนทั้งที่อยู่กิน ที่มาที่ไป ส่วนเป็นได้ ตามความเหมาะสม เปิดเผย สุจริตใจ

3.1.2 ภูมิธรรม มีหลัก(ธรรม)แห่งการดำเนินชีวิต

3.1.3 ภูมิฐาน มีบุคลิกภาพและการประพฤติปฏิบัติสง่างามสมฐานะ เป็นที่เชื่อถือศรัทธาของผู้คน มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีให้คนเคารพนับถือ

3.1.4 ภูมิรู้ มีความรู้และความรอบรู้ทั้งในอาชีพของตนอย่างแท้จริง ทันสมัย ทันเหตุการณ์ สามารถปฏิบัติงานตามความรู้ให้เห็นผลประจักษ์จริง

3.1.5 ภูมิคุ้มกัน มีความดีปกป้องคุ้มครองตน เพราะเป็นผู้ใฝ่ดี ทำดีมาแต่ ปาก่อน สามารถป้องกันตนเองจากเหตุร้าย ภัยอันตรายได้ทุกเมื่อ

3.2 ครูอัปลักษณ์ หมายถึง ครูที่ผู้อื่นมองเห็นว่า เป็นปูชนียบุคคล คือ น่าเกลียดชัง น่ารังเกียจ ซึ่งอาจแยกออกเป็นความอัปลักษณ์ทางจิต ดังเช่น ข้าราชการประพฤติผิดทางศีลธรรม และความอัปลักษณ์ทางกาย กล่าวคือ มีลักษณะอันน่าเกลียดของรูปร่าง

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้นำพฤติกรรมที่คาดหวัง ในตัวครู มากำหนดให้สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ปรับปรุง พ.ศ. 2533 ครูที่มี พฤติกรรมการทำงานที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีพฤติกรรม แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ (ประภาพรรณ สุวรรณสุขา. 2524 : 124)

1. ด้านการสอน หมายถึง ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตร มีความสามารถทำแผนการสอน มีความเข้าใจและใช้คู่มือครูได้เป็นอย่างดี มีความสามารถในการจัดทำ หนังสือ และนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม มีความรู้ทักษะในการดำเนินกิจกรรม โดยการสอนจากรูปธรรมไปหานามธรรม สามารถให้นักเรียนแก้ปัญหาและฝึกฝนให้นักเรียนคิดได้ด้วยตนเอง ฝึกฝนให้นักเรียนทำงานอย่างเป็นระบบและเป็นกลุ่มได้ ตรวจสอบผลงานของนักเรียนเป็นประจำ ตลอดจนศึกษาค้นคว้าเพื่อปรับปรุงการสอนของตนอยู่เสมอ

2. ด้านวิชาการ หมายถึง สามารถวัดผล ประเมินผลตามหลักสูตรได้อย่างถูกต้อง นำแนวคิดใหม่มาใช้ในการปรับปรุงการสอน สามารถค้นคว้าวิเคราะห์หรือวิจัยในการเรียนการสอน สามารถเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ ติดตามความเคลื่อนไหวทางการศึกษาอยู่เสมอ สามารถจัด

หลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือท้องถิ่น ศึกษาหาความรู้เข้าอบรมเพิ่มประสบการณ์ด้านวิชาชีพของตนอยู่เสมอ

3. ด้านความสัมพันธ์และการบริการ หมายถึง สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดี มีความสุภาพ เชื่อฟังคำสั่งของผู้บังคับบัญชาอย่างมีเหตุผล รู้จักและเข้าใจในตัวเด็ก มีความสามารถโน้มน้าวจิตใจเด็ก รักษาความลับของนักเรียนได้ดี ประพฤติตัวเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน เป็นที่พึ่งของนักเรียนสามารถติดต่อเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำปรึกษากับผู้ปกครองอยู่เสมอ ติดต่อสัมพันธ์กับสถาบันศาสนา สถานีนามัย หน่วยราชการอื่น ๆ พร้อมทั้งจะเป็นวิทยากรให้กับกิจกรรมต่าง ๆ อยู่เสมอ

4. ด้านกิจกรรมนักเรียน หมายถึง ร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับกีฬา สิ่งบันเทิง ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน จัดกิจกรรมนอกโรงเรียนกับชุมชน จัดกิจกรรมลูกเสือยุวกาชาดหรือชมรมอื่น ๆ ตามกลุ่มผู้สนใจ จัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน ตามกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ

5. ด้านคุณลักษณะเฉพาะตัว หมายถึง มีศีลธรรม มีความประพฤติดีงาม มีความรักศรัทธาในอาชีพครู มีจรรยาครู แต่งกายสุภาพเหมาะสมกับความเป็นครู มีวินัยในตนเอง มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้สิทธิหน้าที่ของตนตามกฎหมาย ยึดมั่นสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

6. ด้านธุรการและการพัฒนา หมายถึง สามารถจัดทำเอกสารประจำชั้นได้ดี ทำหน้าที่รับผิดชอบ หน้าที่ครูเวร มีความเข้าใจระเบียบราชการเป็นอย่างดี สามารถเขียนโครงการปฏิบัติงานได้สามารถดำเนินการประชุมสัมมนาได้ รู้จักจัดหา เก็บรักษาสื่อการเรียน ตามความเหมาะสม จัดห้องเรียนได้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมทั้งจัดสุขภาพในโรงเรียนให้ถูกถึงลักษณะที่ดีได้

จากภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของครูดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า หน้าที่หลักของครูคือ การสอนและการมีส่วนช่วยเหลือพัฒนาชุมชน เพื่อความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่น ครูจะต้องปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมีหลายอย่างและมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับความเป็นครู เช่น มีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรู้ มีกิริยาจาทำทางที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบ มีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ รู้จักพัฒนาตนเองและพัฒนางานอยู่เสมอ และจะต้องปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่คุรุสภากำหนดไว้ด้วย

2. เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

คุรุสภาซึ่งเป็นสภาของครูในกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะองค์กรส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครูได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2533 ประกอบด้วยเกณฑ์ 4 ด้าน คือ รอบรู้ สอนดี มีคุณธรรมจรรยาบรรณ มุ่งมั่นพัฒนา และได้เผยแพร่เกณฑ์ดังกล่าวไปยังครู

และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติแต่เนื่องจากเกณฑ์ดังกล่าวมีลักษณะเป็นนามธรรมยากแก่การปฏิบัติและการประเมิน ดังนั้นในปี พ.ศ. 2537 กุรุสภาจึงได้พัฒนาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูจากเดิม 4 ด้าน มาเป็น 11 ข้อ โดยนำเกณฑ์เดิมมาแยกย่อยให้มีลักษณะเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น มีเนื้อหาครอบคลุมเกณฑ์เดิม ซึ่งได้มีการปฏิบัติการหลายขั้นตอนกว่าจะได้เป็นเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 11 ข้อ ได้มีการตั้งคณะทำงานร่างเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูขึ้นมา 1 ชุด ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับข้าราชการครูจากหลาย ๆ หน่วยงาน ประกอบด้วย ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ รองเลขาธิการคุรุสภา นักวิชาการจากกรมวิชาการ ผู้อำนวยการกองจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู ศึกษานิเทศก์จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ศึกษานิเทศก์จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต่างๆ ข้าราชการครูจากโรงเรียน เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิจัยของคุรุสภา ได้มีการประชุมปฏิบัติการของคณะทำงาน ประชุมสัมมนาข้าราชการครูตำแหน่งอาจารย์ 3 , อาจารย์ 2 ข้าราชการครูบรรจุใหม่ เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูแล้วนำมาปรับข้อความของเกณฑ์ให้มีความเหมาะสมเพื่อเป็นแนวทางให้ครูสามารถปฏิบัติและประเมินตนเอง เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนาการทำงานของตน ให้เกิดผลดีต่อตนเองและผู้เรียนมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและชัดเจนยิ่งขึ้น กุรุสภาจึงได้จัดทำชุดฝึกอบรมการพัฒนาวิชาชีพครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูขึ้น ชุดละ 14 เล่ม ประกอบด้วย คู่มือการใช้ชุดฝึกอบรม ความเชื่อถือเกี่ยวกับวิชาชีพครู การฝึกปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 1 ถึง 11 การรายงานผลการปฏิบัติงาน ก่อนที่จะเผยแพร่ชุดฝึกอบรมนี้ กุรุสภาได้พัฒนาวิทยากรเครือข่ายการใช้ชุดฝึกอบรมก่อน โดยเลือกตัวแทนจังหวัด ๆ ละ 5 คน เข้ารับการพัฒนา มอบหมายภารกิจให้วิทยากรเหล่านั้นเป็นแกนนำในการพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภาในจังหวัดนั้น ๆ ต่อไป กุรุสภาได้จัดส่งชุดฝึกอบรมนี้เผยแพร่ไปยังจังหวัดต่างๆ ด้วย และในปี 2539 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้เป็นเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของกระทรวงศึกษาธิการและกำหนดให้กรมดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานในหน้าที่ของข้าราชการครูในสังกัด รวมทั้งให้มีการนำเอาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูนี้ไปเป็นแนวทางส่วนหนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงานและการพัฒนาข้าราชการครูด้วย ซึ่งเกณฑ์นี้ครูแต่ละคนสามารถประเมินตนเองและประเมินระดับคุณภาพของตนเองได้ว่าอยู่ในระดับใด ซึ่งเกณฑ์นี้กำหนดระดับคุณภาพไว้ 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ปานกลางและระดับสูง เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูมีดังนี้ (คุรุสภา. 2540 : คำนำ - 26)

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูอยู่เสมอ โดยพิจารณาจาก

- การศึกษาเอกสาร ตำรา และสื่อต่าง ๆ
- การเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาชีพครู

ระดับ 2 มีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยพิจารณาจาก

- การเป็นสมาชิกและการเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กร สมาคม ชมรม ที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู นอกเหนือจากที่ทางราชการจัดตั้ง
- การเป็นผู้ดำเนินการหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมขององค์กรวิชาชีพครู
- การเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ

ระดับ 3 เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยพิจารณาจาก

- เป็นกรรมการ อนุกรรมการ หรือคณะทำงานขององค์กร สมาคม ชมรม ที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู นอกเหนือจากที่ทางราชการจัดตั้ง
- เป็นวิทยากรการประชุม อบรม สัมมนา หรือกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู
- เป็นผู้จัดทำและเสนอรายงานทางวิชาการ ในการประชุมอบรมสัมมนา
- มีผลงานทางวิชาการเผยแพร่อยู่เสมอ

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรม โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนเฉพาะ

ในด้านการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยพิจารณาจาก

- เป็นกิจกรรมที่พัฒนาความสามารถของผู้เรียนได้จริง
- เป็นกิจกรรมสร้างนิสัยในการลงมือปฏิบัติแก่ผู้เรียน
- เป็นกิจกรรมสร้างคุณธรรมที่มีผลให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม

ระดับ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียนทั้งในด้านการเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมไปถึงกิจกรรมเสริมความรู้ และกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยพิจารณาจาก

- เลือกปฏิบัติกิจกรรมเสริมตามลำดับความสำคัญก่อนหลังโดยให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่มีผลต่อเด็กโดยตรงมากกว่ากิจกรรมที่มีผลต่อเด็กโดยอ้อม

ระดับ 3 ตัดสินใจปฏิบัติงานทุกด้านในหน้าที่ครูให้สอดคล้องสัมพันธ์กันและส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน โดยพิจารณาจาก

- กิจกรรมทุกอย่างมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของผู้เรียน
- กิจกรรมและงานต่าง ๆ ในหน้าที่ครูส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนทุกด้าน
- กิจกรรมและการปฏิบัติงานต่าง ๆ แสดงถึงความสัมพันธ์ในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนอย่างเป็นระบบให้ส่งผลถึงตัวผู้เรียนอย่างชัดเจน

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยพิจารณาจาก

- การตรวจสอบข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยใช้เนื้อหาวิชาเป็นหลัก
- การสอนซ่อมเสริมตามข้อบกพร่องของผู้เรียน

ระดับ 2 มีการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน และพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้นกว่าเดิม โดยพิจารณาจาก

- การตรวจสอบข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยใช้พัฒนาการของผู้เรียนด้านต่าง ๆ เป็นหลัก
- การจัดกิจกรรมเสริมความสามารถของผู้เรียน โดยการปรับเปลี่ยนวิธีสอนตามด้านที่บกพร่อง อย่างเหมาะสม

ระดับ 3 พัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้นเต็มขีดความสามารถของแต่ละคน อย่างเป็นระบบ โดยพิจารณาจาก

- การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียนเป็นรายคน เป็นรายสมรรถภาพ
- การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมและเต็มตามศักยภาพ ตามลำดับขั้นการพัฒนา
- การตอบสนองความถนัด ความสนใจของผู้เรียนรายบุคคล โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้หลายรูปแบบ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เลือกใช้แผนการสอนที่มีอยู่ ได้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจาก

- แผนการสอนที่ใช้มีองค์ประกอบต่าง ๆ ครบถ้วน สัมพันธ์กัน
- แผนการสอนที่ใช้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- แผนการสอนที่ใช้เน้นกิจกรรมการปฏิบัติ ตามกระบวนการแสวงหาความรู้และสร้างความรู้

ระดับ 2 ปรับปรุงแผนการสอนที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของผู้เรียน ครู และสถานศึกษา โดยพิจารณาจาก

- แผนการสอนที่ปรับปรุงมีองค์ประกอบต่าง ๆ ครบถ้วนสัมพันธ์กัน
- แผนการสอนที่ปรับปรุงเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงมากขึ้น
- แผนการสอนที่ปรับปรุงสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนและข้อจำกัดของสถานศึกษา

ระดับ 3 สร้างและพัฒนาแผนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง โดยพิจารณาจาก

- แผนการสอนที่สร้างและพัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบต่าง ๆ ครบถ้วนสัมพันธ์กัน
- แผนการสอนที่สร้างและพัฒนาขึ้นเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง
- แผนการสอนที่สร้างและพัฒนาขึ้นสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนและข้อจำกัดของสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่คุณภาพได้อย่างเหมาะสม

โดยพิจารณาจาก

- ความสัมพันธ์ของสื่อการเรียนการสอนกับองค์ประกอบของการสอน คือ ผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้

ระดับ 2 ใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนได้

เหมาะสม และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจาก

- ความเหมาะสมของสื่อกับผู้เรียน กิจกรรม และจุดประสงค์การเรียนรู้
- ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้และบำรุงรักษา
- สื่อมีความหลากหลาย ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน เน้นการลงมือปฏิบัติของผู้เรียน
- ผู้เรียนได้ใช้สื่อการเรียนการสอน ตามความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและการตัดสินใจของตนเอง

ระดับ 3 คิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน ที่มีผลต่อการเรียนรู้

และผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจาก

- ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดค้น ผลิต และใช้สื่อการเรียนการสอน
- สื่อการเรียนการสอนได้มาจากวัสดุในท้องถิ่น
- ประเมินผลการใช้สื่อ และปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
- เผยแพร่ผลการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ได้ผลแล้ว

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดเนื้อหาเป็นหลัก โดยพิจารณาจาก

- ผู้สอนเป็นผู้บอกความรู้
- ผู้เรียนปฏิบัติตามแบบ หรือทำตามอย่าง
- ผู้เรียนทำตามข้อกำหนด หรือคำสั่ง

ระดับ 2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดความคิดรวบยอด (Concept)

เป็นหลัก โดยพิจารณาจาก

- ผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำให้ผู้เรียนลงมือทำงานตามกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด
- ผู้เรียนค้นหาความรู้ และสรุปความคิดรวบยอดได้เองตามคำแนะนำ

ระดับ 3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดกระบวนการและสร้างนิสัยเป็นหลัก

โดยพิจารณาจาก

- ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ และพัฒนาความรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยการใช้สถานการณ์ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย
- ผู้เรียนเลือกและปฏิบัติตามศักยภาพ

- ผู้เรียนประเมินตนเอง และปรับปรุงตนเอง
- การเรียนการสอนมุ่งเน้นการสร้างนิสัยการปฏิบัติ จนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในภาพรวม ของกลุ่มผู้เรียน หรือห้องเรียนที่รับผิดชอบ โดยพิจารณาจาก

- ข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการ และเป้าหมายในการพัฒนาที่เป็นภาพรวมกลุ่มใหญ่ หรือผู้เรียนทั้งห้อง
- เทคนิควิธีการ นวัตกรรมที่นำเสนอ เป็นเทคนิคที่ใช้กับผู้เรียนเป็นแบบเดียวกันทั้งห้อง
- รายงานผลการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรม เป็นภาพรวมของการพัฒนาผู้เรียนทั้งห้อง
- ข้อเสนอแนะใหม่ ๆ เป็นการเสนอในการปฏิบัติต่อผู้เรียนเหมือนกันทั้งห้อง

ระดับ 2 เป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพที่แสดงถึงการพัฒนาผู้เรียนจำแนกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ของห้องเรียนที่รับผิดชอบ โดยพิจารณาจาก

- ข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการ และเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนที่จำแนกเป็นกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน หรือกลุ่มเฉพาะอย่างอื่น ๆ
- เทคนิควิธีการและนวัตกรรมที่นำเสนอในการพัฒนาผู้เรียนสนองตอบต่อสภาพของผู้เรียนรายกลุ่ม
- รายงานผลการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรม แสดงผลการพัฒนาผู้เรียนรายกลุ่ม
- ข้อเสนอในการพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องต่อการพัฒนาในแต่ละระดับของผู้เรียน

ระดับ 3 เป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพที่แสดงถึงการพัฒนาผู้เรียน จำแนกเป็นรายบุคคล โดยพิจารณาจาก

- ข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการและเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนที่จำแนกเป็นรายบุคคล

- เทคนิควิธีการและนวัตกรรมที่นำเสนอในการพัฒนาผู้เรียนสนอง
 ตอบต่อสภาพความแตกต่าง ความสนใจ และความต้องการของ
 ผู้เรียนรายบุคคล
- รายงานผลการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรม แสดงถึงพัฒนาการ
 ของผู้เรียนรายบุคคล
- ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
 โดยพิจารณาจาก

- การแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ
- การใช้วาจาสุภาพ
- มีความประพฤติเรียบร้อย
- มีความเมตตากรุณาต่อผู้เรียน
- รับผิดชอบปฏิบัติงานอย่างขยันขันแข็ง

ระดับ 2 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีอย่างสม่ำเสมอ ให้คำแนะนำและแก้ไข
 ข้อบกพร่องในลักษณะสร้างสรรค์ ตลอดจนสอดแทรกในกระบวนการ
 เรียนการสอน โดยพิจารณาจาก

- การให้คำแนะนำ
- การเชิญชวนให้ปฏิบัติ
- การแก้ไขข้อบกพร่อง
- การสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน

ระดับ 3 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีจนผู้เรียนเกิดศรัทธาและปฏิบัติตาม
 แบบอย่างที่ดีที่เลือกสรรแล้วเป็นปกตินิสัย โดยพิจารณาจาก

- เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูใน
 สถานศึกษา
- เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกพฤติกรรมของตนเอง
- เสริมแรงทางบวกแก่ผู้เรียน
- เผยแพร่วิธีการที่ถูกต้องในการสร้างคุณธรรม

มาตรฐานที่ ๑ ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วน บรรลุวัตถุประสงค์ของงาน โดยพิจารณาจาก

- ความเข้าใจงาน
- ความสำเร็จของงาน
- ความเต็มใจรับผลกระทบของงาน

ระดับ 2 อาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานในสถานศึกษา ตามความรู้ ความสามารถ และความถนัด ให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา โดยพิจารณาจาก

- การเข้าร่วมวางแผนและแบ่งงานกันทำ
- การปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดประโยชน์ของส่วนรวม
- ความพึงพอใจในบทบาทของคนที่ช่วยให้ผลงานบรรลุเป้าหมาย
- ผลงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย

ระดับ 3 มุ่งมั่นพัฒนางาน และสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ จนเป็นนิสัย โดยพิจารณาจาก

- การเป็นผู้นำในการวางแผนพัฒนาตามเป้าหมาย อย่างครอบคลุมและสัมพันธ์กับงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- การเป็นผู้นำในการพัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ
- การช่วยเหลือและพัฒนาผู้ร่วมงาน
- การประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง และกลุ่ม แล้วนำมาปรับปรุงพัฒนางาน

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ปฏิบัติงานทางการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนตามที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วน บรรลุวัตถุประสงค์ของงาน โดยพิจารณาจาก

- ได้รับความเข้าใจงานที่ได้มอบหมาย
- ความสำเร็จของงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
- ความเต็มใจรับผลกระทบของงาน

ระดับ 2 อาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานทางการศึกษาที่เกี่ยวกับชุมชน ตามความรู้ ความสามารถ หรือความถนัด โดยพิจารณาจาก

- การเข้าร่วมวางแผนและแบ่งงานกันทำ
- การปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์โดยยึดถือประโยชน์ของส่วนรวม
- ความพึงพอใจในระหว่างการปฏิบัติงาน
- ความพึงพอใจในบทบาทของคนที่ช่วยให้ผลงานบรรลุเป้าหมาย

ระดับ 3 มุ่งมั่นพัฒนางานการศึกษาเพื่อชุมชน และร่วมมือกันพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ เป็นนิสัย โดยพิจารณาจาก

- การเป็นผู้นำในการวางแผนพัฒนาชุมชนที่ครอบคลุมและสัมพันธ์กับงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- การเป็นผู้นำในการพัฒนางาน ทำให้งานมีประสิทธิภาพเป็นระบบ
- ช่วยเหลือและพัฒนาผู้ร่วมงาน
- การประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง และกลุ่ม แล้วนำมาปรับปรุงพัฒนางาน

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 สามารถแสวงหาข้อมูล ข่าวสาร ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับสภาพทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมในระดับท้องถิ่นในระดับประเทศ และระดับโลก โดยพิจารณาจาก

- การมีข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน

ระดับ 2 สามารถรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และนำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนได้ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเทคโนโลยี เทคนิค วิธีการนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน และวิชาชีพครู โดยพิจารณาจาก

- มีการวิเคราะห์ข้อมูลและนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ระดับ 3 สามารถจัดระบบข้อมูลข่าวสาร นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นปกตินิสัย โดยพิจารณาจาก

- การจัดระบบข้อมูลข่าวสารได้
- การให้บริการข้อมูลข่าวสารได้

- การนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

เกณฑ์มาตรฐานทั้ง 11 ข้อนี้ เป็นเกณฑ์ของการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานในหน้าที่ครู ซึ่งทั้งครูผู้สอนสามารถประเมินตนเองได้และผู้บริหารสามารถนำเกณฑ์ดังกล่าวไปประเมินครู และเป็นแนวทางในการพัฒนาครูเพื่อให้การปฏิบัติงานสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

มานพ ภาวิติวิไลธรรม (2520 : 63-66) ทำการศึกษาเรื่องสมรรถภาพของครู ประถมศึกษาที่สังคมต้องการในจังหวัดสกลนคร และนครพนม โดยใช้แบบสอบถามครู นักเรียน ผู้ปกครองและผู้บริหารการศึกษา จำนวน 899 คน ผลของการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม จัดอันดับความสำคัญของสมรรถภาพด้านการสอนและด้านวิชาการเป็น อันดับนำ ซึ่งสมรรถภาพของครูประถมที่กลุ่มตัวอย่างต้องการในระดับมากที่สุด 10 สมรรถภาพคือ

1. สามารถกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักช่วยตนเอง
2. พิจารณาตัดสินและลงโทษนักเรียนอย่างยุติธรรม
3. เตรียมการสอนโดยทำโครงการสอน บันทึกการสอนและและปฏิบัติจริง
4. กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น
5. มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนทุกครั้ง
6. รับฟังความคิดเห็นของนักเรียนด้วยความเต็มใจ
7. ยอมรับผิดเมื่อตนเองสอนผิดพลาด
8. ควบคุมดูแลให้นักเรียนทำกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน
9. เสนอบทเรียนและจัดกิจกรรมการเรียนให้เป็นที่สนใจของนักเรียน
10. ใช้อุปกรณ์การสอนได้เหมาะสมกับลักษณะวิชาและสภาพการเรียนการสอน

ทองสุข รวยสูงเนิน (2526 : 93-97) ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูภาษาไทยชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้แบบสอบถามพบว่า พฤติกรรมการใช้วิธีการ สอนที่ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ วิธีการบอก อธิบายหรือบรรยาย รองลงมาคือ การสนทนา ซักถาม อภิปรายหรือแสดงความคิดเห็น วิธีการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และวิธีให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ จริง ส่วนพฤติกรรมการใช้เทคนิคการสอนที่ครูปฏิบัติคือ ครูบอกอธิบายหรือบรรยายรายละเอียด ก่อนแล้วสรุปเป็นกฎเกณฑ์ครูใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับวัยและเนื้อหา ครูใช้คำถามกระตุ้น ให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น ส่วนพฤติกรรมการใช้สื่อการสอน ครูใช้สื่อการสอนประเภท บัตรคำมากที่สุด ส่วนรองลงมาคือ ครูใช้แถบประโยคหรือแผนภูมิประกอบการสอน ครูใช้

กระดาษคำเสนอเนื้อหาสาระของบทเรียน ครูใช้หนังสือหรือแบบฝึกหัดประกอบการสอน ครูใช้สื่อเพื่อให้นักเรียนรู้รายละเอียด ครูเตรียมสื่อไว้พร้อมที่จะหยิบใช้ทันที ครูใช้สื่อที่มีขนาดเหมาะสมชัดเจน ถูกต้อง พฤติกรรมการสอนที่ครูไม่ปฏิบัติเลยคือ วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

สุภา คีลสร (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงความต้องการในการพัฒนาการสอนของครูประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 505 คน โดยใช้แบบสอบถามพบว่า สิ่งที่ควรจัดให้มีการพัฒนาเร่งด่วนสำหรับครูประถมศึกษาคือ การสร้างวินัยให้แก่เด็ก การวัดและประเมินผล การผลิตและการใช้สื่อการสอน การเลือกใช้วิธีสอนให้เหมาะสม การสอนซ่อมเสริม การจัดศูนย์การเรียน จะเห็นได้ว่าปัญหาการเลือกใช้วิธีสอนและปัญหาด้านสื่อการสอน เป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่จะต้องเร่งรัดพัฒนาให้ครูประถมศึกษามีพฤติกรรมเหล่านี้ เพื่อทักษะและความสามารถในการสอนให้ประสบผลสำเร็จ

✓ วิรัตน์ เลหาวัฒน์ (2527 : 75-77) ได้ศึกษาพฤติกรรมของครูที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประทับใจในทางบวกและทางลบ โดยใช้ Critical Incident Technique พบว่า พฤติกรรมของครูที่ประทับใจในทางบวกของนักเรียนคือ การมีเทคนิคการสอนดี อธิบายเข้าใจง่าย มีจิตวิทยาในการสอน มีการให้การเสริมแรงและกำลังใจแก่เด็ก มีเหตุผลในการลงโทษ มีความรักห่วงใย ห่วงดี มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ศิษย์ พฤติกรรมของครูที่ประทับใจในทางลบของนักเรียน คือ การไม่รู้จักใช้จิตวิทยาในการสอนและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การใช้เทคนิคและวิธีสอนที่ไม่ดี การลงโทษโดยไม่มีเหตุผล

✓ สุทัศน์ แดงทอง (2528 : 86-87) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท กลุ่มตัวอย่างเป็นครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท จำนวน 335 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าที่ พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมการสอนเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านวิธีสอนที่ครูใช้ ด้านการเตรียมการสอน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอน

กรมวิชาการ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2529 : 14 ; อ้างอิงมาจากกรมวิชาการ. 2518) กรมวิชาการได้ใช้ระบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนของแฟลนเคอร์ส วิเคราะห์พฤติกรรมของครูและนักเรียนในชั้นที่สอนวิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในกรุงเทพมหานครพบว่า ส่วนใหญ่แล้วพฤติกรรมการสอนของครูคล้ายคลึงกันทุกประเภทของโรงเรียนทุกชั้น ครูที่มีวุฒิหรือประสบการณ์ต่างกัน พฤติกรรมการสอนก็มิได้แตกต่างกัน นอกจากครูที่เป็นโสด และแต่งงานแล้วเท่านั้นที่มีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน ในการสอนครูจะใช้เวลาพูดมากกว่านักเรียน ครูใช้วิธีบรรยายหรืออธิบายมากกว่าวิธีอื่น ๆ ครูใช้วิธีกระตุ้นให้นักเรียนแสดง

พฤติกรรมใกล้เคียงกับใช้วิธีควบคุมพฤติกรรม ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น น้อยกว่าการให้นักเรียนพูดเพื่อตอบคำถามของครู ครูเปิดโอกาสให้นักเรียน แสดงความคิดเห็น และนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้ไม่ถึงร้อยละ 3 ของเวลาทั้งหมด บทบาทในการเรียน การสอนส่วนใหญ่ประมาณครึ่งหนึ่งของเวลาทั้งหมดเป็นของครู

ฮวด บุญประเสริฐ (2530 : 91-93) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนคณิตศาสตร์ของครูใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน คณิตศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 60 คน เป็นครูผู้สอนในจังหวัดที่อยู่ในโครงการ พัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) ซึ่งสุ่มมาจากอำเภอเมือง และอำเภอท่าอุเทน จังหวัด นครพนม 24 คน ครูผู้สอนในจังหวัดที่อยู่นอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) สุ่มจากอำเภอเมือง และอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 36 คน พบว่า ในด้านการสร้าง บรรยากาศในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอนนั้นมีความแตกต่างกัน โดยโรงเรียนที่สอนในจังหวัด ที่อยู่ในโครงการจะมีพฤติกรรมการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและวิธีสอนที่เน้นกิจกรรมนักเรียน มากกว่าโรงเรียนที่สอนในจังหวัดที่อยู่นอกโครงการ สำหรับโรงเรียนในเมืองกับนอกเมืองจะมี พฤติกรรมด้านการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน เพราะครูทุกคนได้รับการแจกสื่อ ส่วนในด้านการสร้าง บรรยากาศในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอนนั้น ก็ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากครูทุกคนมีความรู้ ความสามารถและได้รับการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการสอน ตลอดจนมีการนิเทศติดตามผลอย่าง จริงจังและประการสุดท้ายคือ ครูแต่ละคนต่างมุ่งศึกษาหาความรู้จากชุดฝึกอบรมด้วยตนเองและ พฤติกรรมการสอนคณิตศาสตร์ของครูประถมศึกษาที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 และใน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและด้าน การใช้วิธีสอนก็ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากนักเรียนทั้ง 2 ระดับนี้ต่างก็เรียนอยู่ในโรงเรียนเดียวกัน

✓ สมศรี เจริญใจ (2531 : บทคัดย่อ) ศึกษาพรรณษะเกี่ยวกับสื่อการสอนที่มีอิทธิพลต่อ การเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาในทศวรรษหน้า กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน เทคโนโลยีการศึกษา และด้านการศึกษา จำนวน 24 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า สื่อการสอนเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาและทำให้ การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ สื่อการสอนช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหา วิชาง่ายขึ้น สามารถเรียนรู้จากแหล่งความรู้ที่ห่างไกลได้สะดวก ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนด้วย ตนเอง และเกิดการเรียนรู้โดยประสาทสัมผัสมากที่สุด ทำให้ลดเวลาการสอนของครูและช่วยให้ครู พัฒนาการสอนของตนมากขึ้น สื่อการสอนจะมีมากขึ้นและมีการพัฒนาเปลี่ยนไปจากปัจจุบัน อย่างแน่นอน สื่อการสอนที่มีมากขึ้นนั้น ได้แก่ สื่อการสอนที่ช่วยให้นักเรียนค้นคว้าด้วย ตนเองตามความสนใจ นอกจากนี้สื่อการสอนยังต้องเกิดจากการออกแบบอย่างมีระบบ มีการนำเอา เทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ในการออกแบบและการผลิต เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ ฯลฯ

และการใช้สื่อการสอน สามารถลดวิธีสอนแบบบรรยายของครูได้ ทำให้ครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนมีความสนใจและให้การสนับสนุนด้านการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนเพิ่มขึ้น สื่อการสอนต้องมีลักษณะกระตุ้นให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วม สามารถฝึกปฏิบัติได้ สนองความแตกต่างของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนทดสอบได้ด้วยตนเอง โดยมีลักษณะเป็นสื่อประสมและเป็นสื่อการสอนสำหรับเรียนเน้นรายบุคคล ซึ่งสื่อหลักที่ใช้ในการเรียนการสอนคือ หนังสือเรียน หรือสิ่งพิมพ์ บทเรียนแบบโปรแกรม ชุดการสอน สไลด์ประกอบเสียง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรมการฝึกหัดครู, กรมสามัญศึกษา, กรมอาชีวศึกษา, กรมวิชาการ, และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532 : 44-48) ได้วิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูให้มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พบว่า

1. ครูประถมศึกษาที่มีความสามารถทั่วไปอยู่ในระดับดี
2. ครูประถมศึกษาที่มีความสามารถในการฝึกอบรมให้เด็กได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น รับผิดชอบ ขยัน ประหยัด อยู่ในระดับดีมาก
3. ครูประถมศึกษาที่มีความรู้สึกร่าเริง แจ่มใส มีอารมณ์ดี เอาใจใส่และห่วงใยต่อเด็ก มีความรับผิดชอบต่อนักเรียน ตั้งใจทำงานมีความกระตือรือร้นอยากเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ และการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก
4. ครูประถมศึกษาใช้เทคนิคการสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ การใช้อุปกรณ์การสอนในลักษณะของรูปภาพ, แผนภูมิ, ของจริงและบัตรคำ การประเมินผลการเรียนใช้การซักถามและตรวจงาน
5. ครูประถมศึกษาไม่ได้เตรียมการสอนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ครูไม่เห็นความสำคัญของการเตรียมการสอน
6. พฤติกรรมการสอนของครูประถมศึกษา มีการใช้การเสริมแรงทางบวกมากกว่าทางลบ มีการแสดงความรัก ความเป็นมิตรและยิ้มแย้มแจ่มใสมากกว่าการโกรธเกรี้ยวกราดและแสดงความไม่พอใจ มีการแสดงออกซึ่งความมีเหตุผลเห็นอกเห็นใจมากกว่าการใช้อำนาจ ขู่เข็ญ คำหยาบ หรือลงโทษ มีการเอาใจใส่ดูแลเด็กโดยการกระตุ้นให้เกิดความสนใจการเรียน ช่วยเหลือเด็กเรียนช้าและส่งเสริมเด็กเรียนเก่ง
7. ครูประถมศึกษาส่วนมากมีทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ระดับปานกลางและมีทัศนคติต่อวิชาชีพครูในระดับปานกลาง

งานวิจัยต่างประเทศ

แพร์ริช (Parrish. 1969 : 3024) ได้ศึกษาพฤติกรรมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 36 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 18 คน ได้รับการฝึกสังเกตพฤติกรรมตามระบบของแฟลนเดอร์ส และกลุ่มควบคุม 18 คน ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมก่อนและหลังทดลอง พบว่า ครูในกลุ่มทดลองจะแสดงพฤติกรรมทางอ้อมแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ยกย่องชมเชยและกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูในกลุ่มควบคุม ซึ่งส่งผลให้การเรียนการสอนของนักเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

✓ คาร์ไลน์ (Carline. 1970 : 103 – 105) ได้ศึกษาครูระดับประถมศึกษา ซึ่งสอนนักเรียนเกรด 1 – 5 วิชาคณิตศาสตร์ โดยเลือกโรงเรียนที่มีหลักสูตร อุปกรณ์ ทรัพยากรการศึกษา และสภาพทางสังคมของโรงเรียนใกล้เคียงกัน โดยแบ่งครูออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลอง 23 คน ได้รับการฝึกเทคนิคและทักษะ เพื่อจะช่วยให้ครูสามารถสร้างบรรยากาศในห้องเรียนแบบทางอ้อม ในการปฏิบัติเน้นทักษะการใช้พฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ และการประเมินผลพฤติกรรมของตนเองในห้องเรียนพบว่า การให้การฝึกหัดวิเคราะห์พฤติกรรมอย่างจริงจังสามารถช่วยให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ ครูในกลุ่มทดลองแสดงพฤติกรรมต่างจากครูในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านการยกย่องชมเชย และช่วยทำให้เกิดความกล้า การยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ซึ่งเหล่านี้จะส่งผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วูทรูบา และไรท์ (Wotruba and Wright. 1975 : 659) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินอาจารย์ โดยกลุ่มประเมินแตกต่างกันโดยการเปรียบเทียบการจัดลำดับความสำคัญของเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการสอนของอาจารย์โดยใช้การเรียงลำดับของกลุ่มประเมินต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้บริหารตัวอาจารย์เองและนิสิตนักศึกษา จัดลำดับไม่สอดคล้องกันคือผู้บริหารมองเห็นความสำคัญของประสิทธิผลการสอนของอาจารย์ที่การจูงใจให้นิสิตทำงานอย่างดีที่สุด ตัวอาจารย์เองประเมินการเรียนของนิสิตอย่างยุติธรรมเป็นเรื่องสำคัญที่สุด และนิสิตนักศึกษาให้ความสำคัญที่ตัวอาจารย์ว่า ต้องมีความรู้ที่ทันสมัยกว้างขวางและถูกต้อง ซึ่งสรุปได้ว่ากลุ่มผู้ประเมินที่ต่างกันให้ผลประเมินต่างกัน

✓ คามารา (Kamara. 1977 : 3227) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินผลการใช้สื่อการสอนใหม่ ๆ ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเลือกตัวอย่างประชากรเป็นครูที่สอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจาไมกา พบว่า ครูและนักเรียนไม่ค่อยได้ใช้สื่อการสอนประเภทวิทยุ โทรทัศน์เพื่อการศึกษาเนื่องจากมีจำนวนไม่เพียงพอ โรงเรียนส่วนมากขาดแคลนสื่อการสอนที่มีคุณภาพและขาดแคลนอุปกรณ์การสอนประเภทเครื่องมือ ครูส่วนใหญ่ใช้เอกสารและตำราเป็นสื่อการสอน เนื่องจากขาดแคลนวัสดุสิ้นเปลืองที่จะใช้ผลิตสื่อการสอนอื่น ๆ ดังนั้นจึงทำให้ครูใช้วิธี

การสอนแบบบรรยายเป็นส่วนมาก ซึ่งต่อมาในปี ค.ศ. 1976 – 1977 ลี (Lea. 1978 : 4602) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของพฤติกรรมการสอนของครูดีเด่นของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ สเตทท ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูที่มีการสอนดีเด่นที่ได้รับการตัดสินใจจากนิสิตเก่า ระหว่างปี 1972-1976 สังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนโดยใช้ระบบการสังเกต เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการสอน OSIA (The Observational System for Instructional Analysis) พบว่า ครูส่วนมากใช้การแสดงกิริยาท่าทางและการเคลื่อนไหวในระหว่างกระบวนการเรียนการสอน ใช้การขยายความ การแปลความ การอธิบายหรือตีความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็นที่ไม่ใช่ส่วนตัว การให้ความรู้หรือบอกที่มาของหลักการ ใช้ การตัดสินหรือประเมินความคิดเห็นครูใช้การพูดมากกว่าสัญลักษณ์หรืออุปกรณ์การสอน

✓ สไควส์ และคนอื่น ๆ (Squires and other ; อ้างมาจาก Abruscato. 1985 : 8-9) ได้ศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของครูหรือศึกษาเกี่ยวกับลักษณะที่มีประสิทธิภาพ (Effective Teacher) ซึ่งปรากฏข้อสรุปว่าพฤติกรรมการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพสามารถจัดได้ เป็นกลุ่ม 3 กลุ่ม คือ

1. ด้านการวางแผน (Planning) เช่น
การวิเคราะห์และกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
2. ด้านการจัดชั้นเรียน (Classroom Management) เช่น
การวิเคราะห์งานและกำหนดแนวทางการสอน
3. ด้านการสอน (Instruction) พฤติกรรมด้านนี้ เช่น
 - 3.1 การทบทวนความรู้เดิมที่เรียนไป
 - 3.2 การอธิบายเนื้อหา รวมทั้งฝึกทักษะความชำนาญความคิด
 - ✓ 3.3 ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

X จากงานวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในด้านการสอนของครูจะเห็นได้ว่า มีความสอดคล้องกัน ครูประถมศึกษาที่พึงประสงค์ของสังคมจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการสอนมีการพัฒนาตนเองและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ใช้วิธีสอนที่เหมาะสมโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ กระตุ้นให้นักเรียนรู้จักช่วยตนเอง เรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4. สมมติฐานการวิจัย

ครูผู้สอนและผู้บริหาร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนแตกต่างกัน

บทที่ 8

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2540 ประกอบด้วย โรงเรียน จำนวน 38 โรงเรียน เป็นครูผู้สอน จำนวน 2,073 คน ผู้บริหารโรงเรียน 150 คน รวมทั้งสิ้น 2,223 คน ดังที่แสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรจำแนกตามโรงเรียน

ชื่อโรงเรียน	ครูผู้สอน	ผู้บริหาร	รวม
1. พญาไท	101	5	106
2. ราชวินิต	126	5	131
3. วัดอมรินทราราม	69	5	74
4. อนุบาลวัดปรีณายก	70	5	75
5. บางบัว	99	5	104
6. พิบูลอุปถัมภ์	86	5	91
7. อนุบาลพิบูลเวศม์	85	5	90
8. อนุบาลสามเสน	66	5	71
9. พระยาประเสริฐสุนทราศรัย	58	5	63
10. วัดพลับพลาชัย	65	5	70
11. วัดหนึ่ง	81	5	86

ตาราง 1 (ต่อ)

ชื่อโรงเรียน	ครูผู้สอน	ผู้บริหาร	รวม
12. อนุบาลวัดนางนอง	64	5	69
13. หุ่่มหามเมฆ	61	5	66
14. ประถมนนทรี	63	5	68
15. สายน้ำทิพย์	72	5	77
16. วัดเวศวันธรรมवास	85	5	90
17. วัดประยูรวงศาวาส	48	4	52
18. ประถมทวีธาภิเศก	51	4	55
19. ประถมบางแค	70	5	75
20. คาราคาม	62	5	67
21. บ้านหนองบอน	46	4	50
22. วัดมหาบุญศย์	56	5	61
23. ไผ่สีดลโมสร	51	3	54
24. วัดโบสถ์	37	3	40
25. วัดโสมนัส	37	3	40
26. วัดใหม่ช่องลม	43	3	46
27. วัดอุทัยธาราม	30	3	33
28. พระตำหนักสวนกุหลาบ	48	4	52
29. วัดหงส์รัตนาราม	40	4	44
30. มหาวิรานุวัตร	25	3	28
31. วัดชนะสงคราม	30	3	33
32. วัดเจ้ามูล	32	3	35
33. วัดช่างเหล็ก	23	2	25
34. วัดนาคปรก	25	2	27
35. วัดสังข์กระจาย	19	2	21
36. วัดค่าน	17	2	19
37. ไทยรัฐวิทยา 75	19	1	20
38. วัดชัยชนะสงคราม	13	2	15
รวม	2,073	150	2,223

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้มาโดยการสุ่มโดยมีขั้นตอนดังนี้

1.2.1 คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยใช้สูตร ยามาเน (Yamane Taro, 1967 : 580 – 581) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากร

N คือ จำนวนประชากรทั้งหมด

e คือ ความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่จะยอมให้เกิดขึ้นในการประมาณค่า

ในที่นี้กำหนดให้ $e = .05$

จากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหาร จำนวน 109 คน และครูผู้สอน จำนวน 335 คน

1.2.2 เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากรที่ดี ผู้วิจัยได้สุ่มหากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 109 คน และครูผู้สอน จำนวน 335 คน ตามที่ได้คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 28 โรงเรียน ดังแสดงไว้ในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียน

ชื่อ โรงเรียน	จำนวนทั้งหมด			กลุ่มตัวอย่าง		
	ครูผู้สอน	ผู้บริหาร	รวม	ครูผู้สอน	ผู้บริหาร	รวม
1. พญาไท	101	5	106	22	5	27
2. ราชวินิต	126	5	131	27	5	32
3. วัดคอมรินทราราม	69	5	74	15	5	20
4. อนุบาลวัดปรีณายก	70	5	75	15	5	20
5. บางบัว	99	5	104	21	5	26
6. พิบูลอุปถัมภ์	86	5	91	19	5	24
7. อนุบาลสามเสน	66	5	71	14	5	19
8. วัดเวตวันธรรมาวาส	85	5	90	18	5	23

ตาราง 2 (ต่อ)

ชื่อโรงเรียน	จำนวนทั้งหมด			กลุ่มตัวอย่าง		
	ครูผู้สอน	ผู้บริหาร	รวม	ครูผู้สอน	ผู้บริหาร	รวม
9. วัดประยุรวงศาวาส	48	4	52	10	4	14
10. ประถมทวีธาภิเศก	51	4	55	11	4	15
11. โนสิตสโมสร	51	3	54	11	3	14
12. วัดโบสถ์	37	3	40	8	3	11
13. วัดโสมนัส	37	3	40	8	3	11
14. พระตำหนักสวนกุหลาบ	48	4	52	10	4	14
15. วัดหงส์รัตนาราม	40	4	44	8	4	12
16. วัดชนะสงคราม	30	3	33	6	3	9
17. วัดเจ้ามูล	32	3	35	7	3	10
18. วัดนาคปรก	25	2	27	6	2	8
19. วัดสังข์กระจาย	19	2	21	4	2	6
20. วัดใหม่ช่องลม	46	3	49	10	3	13
21. วัดอุทัยธาราม	33	3	36	7	3	10
22. อนุบาลวัดนางนอง	69	5	74	14	5	19
23. วัดช้างเหล็ก	25	2	27	6	2	8
24. ประถมบางแค	75	5	80	16	5	21
25. บ้านหนองบอน	50	4	54	11	4	15
26. วัดมหาบุศย์	61	5	66	13	5	18
27. วัดค่าน	19	2	21	4	2	6
28. คาราคาม	67	5	72	14	5	19
รวม	1,565	109	1,674	335	109	444

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นจากครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

มีการปฏิบัติมากที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ	4	คะแนน
มีการปฏิบัติมาก	มีค่าคะแนนเท่ากับ	3	คะแนน
มีการปฏิบัติน้อย	มีค่าคะแนนเท่ากับ	2	คะแนน
มีการปฏิบัติน้อยที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ	1	คะแนน

แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 11 ข้อ คือ

1. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
2. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน
3. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
4. พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
5. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
7. รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
8. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
9. ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
10. ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน
11. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

3. วิธีการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครู

3.2 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ทั้ง 11 ข้อ วิเคราะห์องค์ประกอบของเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยละเอียดแล้วนำมาสร้างเป็นเค้าโครงคำถามเพื่อขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในสำนักงาน ก.ค. และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แล้วจึงสร้างเป็นข้อคำถามให้ครอบคลุมเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 11 ข้อ รวมทั้งสิ้น 60 ข้อ

3.3 สร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา

3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทและผู้ที่ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยและการวัดผล และด้านมาตรฐานวิชาชีพครู จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

- 1) คร.บุญลือ ทองอยู่ ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
 - 2) นายเนาวรัตน์ สวัสดิ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู
 - 3) นายเสนาะ สมานหมู่ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล 7 หัวหน้าฝ่ายมาตรฐานตำแหน่งที่ 1 กองมาตรฐานตำแหน่งที่ 1 สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู
 - 4) คร.วันทยา วงศ์ศิลปกริช นักวิชาการศึกษา สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 - 5) นางศิริพันธุ์ พงศาปาน เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล 7 ว. กองมาตรฐานตำแหน่งที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู
- เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ตลอดจนสำนวนและภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามให้ดีขึ้น ก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out)

3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอน จำนวน 20 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 1 โรงเรียน ซึ่งมีใช้โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาตรวจสอบหาคุณภาพ นำผลการตรวจให้คะแนนมาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยวิธีการของการแจกแจงที่ (t-distribution) มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 3.54–10.13 และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.96 จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข แล้วเสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท พิจารณาและนำไปใช้เป็นแบบสอบถามฉบับจริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

4.1 นำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการ การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทำหนังสือขอความร่วมมือไปถึงผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 28 โรงเรียน

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปมอบให้ผู้บริหารโรงเรียนในวันประชุมประจำเดือน พร้อมทั้งนัดวันรับแบบสอบถามคืนภายในเดือนธันวาคม 2540 โดยผู้วิจัยได้ไปรับแบบสอบถามคืนที่สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปรากฏว่าจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 444 ฉบับ ได้รับคืนและเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 410 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.34

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS/PC⁺ โดยการหาค่าสถิติ และทดสอบสมมติฐานดังนี้

5.1 วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโดยใช้การคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิต โดยใช้เกณฑ์เฉลี่ยดังนี้

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.56 – 4.00 หมายความว่า ปฏิบัติมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.56 – 3.55 หมายความว่า ปฏิบัติมาก

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.56 – 2.55 หมายความว่า ปฏิบัติน้อย

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.55 หมายความว่า ปฏิบัติน้อยที่สุด

และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยใช้ t - test เพื่อทดสอบสมมติฐาน

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังต่อไปนี้

6.1 ค่าสถิติพื้นฐาน

6.1.1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (\text{Ferguson. 1971 : 45})$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทนค่า ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทนค่า ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทนค่า จำนวนคนในกลุ่ม

6.1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร

$$S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}} \quad (\text{Ferguson. 1971 : 62})$$

เมื่อ S แทนค่า ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X^2$ แทนค่า ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทนค่า ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทนค่า จำนวนคนในกลุ่ม

6.1.3 ใช้ t - test ทดสอบสมมติฐาน

สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}} \quad (\text{Ferguson, 1971 : 152})$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา

$\bar{X}_1$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1

$\bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2

S_1^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1

S_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2

n_1 แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 1

n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 2

6.2 สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้

6.2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ด้วยวิธีการของการแจกแจง ที่

(t - distribution) โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{N_H} + \frac{S_L^2}{N_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถาม

$\bar{X}_H, \bar{X}_L$ แทน ค่าเฉลี่ยน้ำหนักระหว่างคะแนนของกลุ่มสูง - ต่ำ

S_H^2, S_L^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มสูง - ต่ำ

N_H, N_L แทน จำนวนผู้ตอบในกลุ่มสูง - ต่ำ

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา

(α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

S_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 160 ; อ้างอิงมาจาก Cronbach. 1972 : 126)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
N	แทน	จำนวนผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
S^2	แทน	ความแปรปรวน
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ใน t – distribution
df	แทน	degree of freedom
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนี้วิเคราะห์จากแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง และมีการกรอกข้อมูลสมบูรณ์ครบถ้วนซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 410 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.34 การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการวิเคราะห์เป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 11 ข้อ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม แยกตามเพศ อายุ คุณวุฒิทางการศึกษา
สูงสุด ดังตาราง 3

ตาราง 3 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	N = 98		N = 312		N = 410	
	กลุ่มผู้บริหาร		กลุ่มครูผู้สอน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ						
เพศชาย	23	23.47	16	5.13	39	9.51
เพศหญิง	75	76.53	296	94.87	371	90.49
อายุ						
ต่ำกว่า 30 ปี	–	–	–	–	–	–
30 – 40 ปี	4	4.08	61	19.55	65	15.85
41 – 50 ปี	45	45.92	146	46.79	191	46.59
51 ปีขึ้นไป	49	50.00	105	33.65	154	37.56
คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุด						
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4	4.08	7	2.24	11	2.68
ปริญญาตรี	83	84.69	272	87.18	355	86.59
สูงกว่าปริญญาตรี	11	11.22	33	10.58	44	10.73

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

1. กลุ่มผู้บริหาร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.53 ที่เหลือเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 23.47 สำหรับกลุ่มครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 94.87 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 5.13 และเมื่อพิจารณารวมทั้งกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครูผู้สอนแล้วพบว่าเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 90.49 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 9.51

2. กลุ่มผู้บริหาร ส่วนใหญ่อายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา มีอายุในช่วง 41–50 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.92 และจำนวนน้อยที่สุด มีอายุในช่วง 30–40 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.08 สำหรับกลุ่มครูผู้สอน ส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 41–50 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.79 รองลงมา มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.65 และจำนวนน้อยที่สุด มีอายุในช่วง 30–40 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.55 เมื่อพิจารณารวมทั้งกลุ่มผู้บริหารและครูผู้สอน มีอายุในช่วง 41–50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ

46.59 รองลงมา มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 37.56 และอายุในช่วง 30–40 ปี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.85

3. กลุ่มผู้บริหาร มีวุฒิปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.69 รองลงมา มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 11.22 วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.08 สำหรับกลุ่มครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.18 รองลงมา มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 10.58 ส่วนผู้ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.24 เมื่อพิจารณารวมทั้งกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครูผู้สอนพบว่า มีวุฒิปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.59 รองลงมา มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 10.73 ส่วนผู้ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.68

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 11 มาตรฐาน ดังรายละเอียดตามตาราง 4-15

ตาราง 4 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 1 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

ข้อ	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	กลุ่มผู้บริหาร			กลุ่มครูผู้สอน			t
		n = 98			n = 312			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ								
1.	ศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและสื่อต่าง ๆ	3.15	0.54	มาก	3.19	0.49	มาก	-0.30
2.	เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา ทางวิชาชีพครู	2.96	0.77	มาก	2.79	0.71	มาก	1.11
3.	เป็นสมาชิกและเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรหรือชมรมที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู	2.08	0.74	น้อย	2.17	0.78	น้อย	-0.57
4.	เป็นวิทยากรในการประชุม อบรม สัมมนา หรือกิจกรรมทางวิชาการ	1.73	0.79	น้อย	1.64	0.73	น้อย	0.52
5.	มีผลงานทางวิชาการเผยแพร่อยู่เสมอ	1.85	0.73	น้อย	1.79	0.67	น้อย	0.38
รวม		2.35	0.47	น้อย	2.32	0.43	น้อย	0.39

จากตาราง 4 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ (มาตรฐานที่ 1) ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน เห็นว่า ครูผู้สอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากในข้อที่ 1, 2 ($\bar{X}$ = 2.79–3.19) ส่วนข้ออื่นๆ เห็นว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 1.64 – 2.17)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอนทั้งโดยส่วนรวมและเป็นรายข้อพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 5 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู ในมาตรฐานที่ 2 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

ข้อ	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	กลุ่มผู้บริหาร			กลุ่มครูผู้สอน			t
		n = 98			n = 312			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติ								
กิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผล								
ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน								
1.	นำความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสอนได้เป็นอย่างดี	3.08	0.69	มาก	3.19	0.50	มาก	-0.97
2.	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การสอนที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนและสอดคล้องกับหลักสูตร	3.50	0.58	มาก	3.33	0.53	มาก	1.48
3.	จัดกิจกรรมสร้างนิสัยที่ดีในการปฏิบัติงานแก่นักเรียน	3.30	0.61	มาก	3.46	0.50	มาก	-1.39
4.	ให้นักเรียนมีส่วนร่วมตัดสินใจในการวางแผนการเรียน การสอนการจัดกิจกรรมและประเมินผล	3.04	0.53	มาก	3.06	0.66	มาก	-0.16
5.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาความสามารถของนักเรียนอย่างมีขั้นตอน	3.19	0.57	มาก	3.25	0.51	มาก	-0.48
รวม		3.22	0.49	มาก	3.26	0.39	มาก	-0.38

จากตาราง 5 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในเรื่องทัศนใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน (มาตรฐานที่ 2) ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นว่าครูผู้สอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 3.04-3.50$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอน ทั้งโดยส่วนรวมและรายข้อพบว่าทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 6 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 3 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

ข้อ	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	กลุ่มผู้บริหาร			กลุ่มครูผู้สอน			t
		n = 98			n = 312			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนา ผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ								
1.	ตรวจสอบข้อบกพร่องและความสามารถของนักเรียน โดยใช้วัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชาเป็นหลัก	3.50	0.58	มาก	3.35	0.59	มาก	0.47
2.	ทำการประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียนเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน	3.75	0.50	มากที่สุด	3.35	0.67	มาก	1.12
3.	จัดให้มีการสอนซ่อมเสริม	3.75	0.50	มากที่สุด	3.30	0.47	มาก	1.73
4.	ปรับวิธีการสอนให้ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน	3.50	0.58	มาก	3.35	0.49	มาก	0.55
5.	ใช้วิธีสอนและจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถของนักเรียน	3.75	0.50	มากที่สุด	3.30	0.47	มาก	1.73
6.	ให้นักเรียนได้เรียนตามความสนใจความถนัด โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้หลายรูปแบบ	3.75	0.50	มากที่สุด	2.95	0.69	มาก	2.20*

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	กลุ่มผู้บริหาร			กลุ่มครูผู้สอน			t
		n = 98			n = 312			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
7.	รู้จักนักเรียนของตนทุกคนเป็นอย่างดีและส่งเสริมให้แต่ละคนมีความเป็นเลิศเฉพาะด้านตามความถนัดของตน	3.30	0.55	มาก	3.37	0.56	มาก	-0.49
	รวม	3.61	0.35	มากที่สุด	3.28	0.38	มาก	2.04*

$$t_{.05(408)} = 1.96$$

จากตาราง 6 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในเรื่องมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ (มาตรฐานที่ 3) ผู้บริหารเห็นว่า ครูผู้สอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ในข้อ 2, 3, 5, 6 ($\bar{X} = 3.75$) ส่วนข้ออื่นๆปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.30-3.50$)

ส่วนครูผู้สอนเห็นว่าตนเองปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 2.95-3.37$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในมาตรฐานที่ 3 พบว่ามีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีเพียงข้อ 6 เท่านั้นที่ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 นอกนั้นมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 7 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 4 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

ข้อ	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	กลุ่มผู้บริหาร			กลุ่มครูผู้สอน			t
		n = 98			n = 312			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง								
1.	จัดทำแผนการสอนและเลือกใช้แผนการสอนที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสม	3.12	0.65	มาก	3.27	0.56	มาก	-1.24
2.	มีการวิเคราะห์นักเรียนและใช้เป็นข้อมูลในการทำแผนการสอน	3.08	0.63	มาก	2.98	0.62	มาก	0.75
3.	ใช้แผนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางและมีกิจกรรมที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.27	0.60	มาก	3.24	0.59	มาก	0.24
4.	ใช้แผนการสอนที่เน้นกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติจริง	3.31	0.68	มาก	3.37	0.56	มาก	-0.47
5.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นทักษะกระบวนการตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	3.31	0.68	มาก	3.29	0.50	มาก	0.15
6.	ปรับปรุงและพัฒนาแผนการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน	3.23	0.77	มาก	3.27	0.58	มาก	-0.29

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	กลุ่มผู้บริหาร			กลุ่มครูผู้สอน			t
		n = 98			n = 312			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
7.	พัฒนาแผนการสอนโดยเน้นให้นักเรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง	3.15	0.61	มาก	3.14	0.54	มาก	0.10
	รวม	3.21	0.59	มาก	3.22	0.42	มาก	-0.13

จากตาราง 7 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในเรื่องพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง (มาตรฐานที่ 4) ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นว่าครูผู้สอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 2.98-3.37$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น ระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอน ทั้งโดยส่วนรวมและเป็นรายข้อพบว่าทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 8 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 5 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

ข้อ	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	กลุ่มผู้บริหาร			กลุ่มครูผู้สอน			t
		n = 98			n = 312			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ								
1.	เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และความสนใจของนักเรียน	3.15	0.61	มาก	3.21	0.53	มาก	-0.54
2.	ใช้สื่อการเรียนการสอนหลาย ๆ อย่างที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริงของนักเรียน	3.27	0.60	มาก	3.19	0.59	มาก	0.65
3.	ใช้สื่อการเรียนการสอนที่หาง่าย ทำจากวัสดุในท้องถิ่นและมีประสิทธิภาพ	3.04	0.66	มาก	3.09	0.63	มาก	-0.37
4.	เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิต การใช้และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน	2.88	0.65	มาก	2.89	0.68	มาก	-0.02
5.	ประเมินผลการใช้สื่อและปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น	3.04	0.72	มาก	2.99	0.58	มาก	0.42
รวม		3.08	0.55	มาก	3.07	0.49	มาก	0.04

จากตาราง 8 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในเรื่องพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ (มาตรฐานที่ 5) ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นว่าครูผู้สอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 2.88-3.27$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น ระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอน ทั้งโดยส่วนรวมและเป็นรายข้อ พบว่าทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 9 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู ในมาตรฐานที่ 6 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

ข้อ	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	กลุ่มผู้บริหาร			กลุ่มครูผู้สอน			t
		n = 98			n = 312			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่ เกิดแก่ผู้เรียน								
1.	ครูทำหน้าที่หรือแสดงบทบาทในฐานะผู้อำนวยความสะดวก ไม่ใช่ผู้สอนหรือผู้บอกกล่าว	3.12	0.59	มาก	3.09	0.57	มาก	0.21
2.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสร้างนิสัยในการปฏิบัติ	3.15	0.66	มาก	3.23	0.56	มาก	0.62
3.	ให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้และสรุปความคิดรวบยอดได้ด้วยตนเอง	3.15	0.54	มาก	3.14	0.56	มาก	0.10
4.	ให้นักเรียนรู้จักประเมินตนเอง ปรับปรุงตนเองและกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ขั้นต่อไปด้วยตนเอง	3.03	0.66	มาก	2.98	0.65	มาก	0.43
รวม		3.12	0.53	มาก	3.11	0.47	มาก	0.50

จากตาราง 9 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในเรื่องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน (มาตรฐานที่ 6) ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นว่าครูผู้สอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 2.98-3.23$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น ระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารกับผู้สอน ทั้งโดยส่วนรวมและเป็นรายข้อพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 10 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 7 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

ข้อ	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	กลุ่มผู้บริหาร			กลุ่มครูผู้สอน			t
		n = 98			n = 312			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ								
1.	รายงานสภาพปัญหาความต้องการและเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนทั้งห้อง	3.50	0.58	มาก	3.00	0.65	มาก	1.43
2.	รายงานผลการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมเป็นภาพรวมของการพัฒนานักเรียนทั้งห้อง	3.50	0.58	มาก	2.90	0.64	มาก	1.73
3.	รายงานการพัฒนาคุณภาพที่แสดงถึงการพัฒนานักเรียนเป็นรายกลุ่ม	3.75	0.50	มากที่สุด	2.80	0.70	มาก	2.58*
4.	รายงานการพัฒนาคุณภาพที่แสดงถึงการพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล	3.00	0.75	มาก	2.83	0.65	มาก	1.19
5.	รายงานผลการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมที่แสดงถึงพัฒนาการของนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.75	0.50	มากที่สุด	2.95	0.76	มาก	2.00*
รวม		3.70	0.35	มากที่สุด	2.91	0.58	มาก	2.63*

$$t_{.05(408)} = 1.96$$

จากตาราง 10 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในเรื่องรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ (มาตรฐานที่ 7) ผู้บริหารเห็นว่า ครูผู้สอนปฏิบัติ

อยู่ในระดับมากที่สุดข้อ 3, 5 ($\bar{X} = 3.75$) ส่วนข้ออื่น ๆ เห็นว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.00-3.50$)

ส่วนครูผู้สอนเห็นว่าตนเองปฏิบัติงานในเรื่องนี้อยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 2.80-3.00$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ 3 และ ข้อ 5 นอกนั้นมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 11 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 8 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

ข้อ	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	กลุ่มผู้บริหาร			กลุ่มครูผู้สอน			t
		n = 98			n = 312			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน								
1.	แต่งกายสุภาพ	3.54	0.65	มาก	3.51	0.59	มาก	0.24
2.	มีความประพฤติเรียบร้อยทั้งด้านการใช้วาจาและการแสดงกิริยาในสถานการณ์ต่าง ๆ	3.54	0.51	มาก	3.43	0.51	มาก	1.03
3.	เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่นักเรียนในทุกเรื่อง	3.58	0.50	มากที่สุด	3.43	0.56	มาก	1.23
4.	ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีจนนักเรียนเกิดศรัทธาและปฏิบัติตาม	3.46	0.51	มาก	3.51	0.52	มาก	0.42
รวม		3.53	0.44	มาก	3.47	0.46	มาก	0.62

จากตาราง 11 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในเรื่องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน (มาตรฐานที่ 8) ผู้บริหารเห็นว่า ครูผู้สอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ในข้อ 3 เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่นักเรียน ($\bar{X} = 3.58$) ส่วนข้ออื่น ๆ ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46-3.54$)

ส่วนครูผู้สอนเห็นว่า ตนเองปฏิบัติงานในเรื่องนี้อยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 3.43-3.51$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอน ทั้งโดยส่วนรวมและเป็นรายข้อพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 12 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 9 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

ข้อ	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	กลุ่มผู้บริหาร			กลุ่มครูผู้สอน			t
		n = 98			n = 312			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์								
1.	ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วนสมบูรณ์	3.50	0.51	มาก	3.57	0.51	มากที่สุด	-0.61
2.	ปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมาย	3.54	0.51	มาก	3.54	0.52	มาก	-0.06
3.	ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	3.54	0.51	มาก	3.55	0.51	มาก	-0.13
4.	อาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานในสถานศึกษาตามความรู้ความสามารถและความถนัดของตน	3.42	0.50	มาก	3.27	0.63	มาก	1.18
5.	ปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์โดยยึดประโยชน์ของส่วนรวม	3.54	0.51	มาก	3.38	0.53	มาก	1.40
6.	ยินดีปรับปรุงการปฏิบัติงานตามข้อวิจารณ์ที่มีเหตุผลของผู้อื่น	3.46	0.51	มาก	3.48	0.52	มาก	-0.15
7.	ให้เกียรติ ยกย่องและชื่นชมความสามารถของเพื่อนร่วมงาน	3.69	0.47	มากที่สุด	3.63	0.49	มากที่สุด	0.63
8.	ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและกลุ่มแล้วนำมาปรับปรุงพัฒนางาน	3.38	0.50	มาก	3.66	0.50	มากที่สุด	0.18
รวม		3.51	0.43	มาก	3.47	0.41	มาก	0.42

จากตาราง 12 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในเรื่องร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ (มาตรฐานที่ 9) ผู้บริหารเห็นว่าครูผู้สอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ในข้อ 7 ให้เกียรติ ยกย่องและชื่นชมความสามารถของเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 3.69$) ส่วนข้ออื่น ๆ ปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 3.38-3.54$)

ส่วนครูผู้สอนเห็นว่า ตนเองปฏิบัติงานในเรื่องนี้อยู่ในระดับมากที่สุดข้อ 1, 7, 8 ($\bar{X}$ 3.57-3.66) ส่วนข้ออื่น ๆ ปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X}$ 3.27-3.55)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น ระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอน ทั้งโดย ส่วนรวมและเป็นรายข้อพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 13 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 10 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

ข้อ	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	กลุ่มผู้บริหาร			กลุ่มครูผู้สอน			t
		n = 98			n = 312			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่น อย่างสร้างสรรค์ในชุมชน								
1.	ปฏิบัติงานทางการศึกษาเกี่ยวกับ ชุมชนด้วยความเต็มใจ	3.42	0.50	มาก	3.31	0.61	มาก	0.87
2.	มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา ชุมชนทางด้านการศึกษา โดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวม เป็นหลัก	3.00	0.89	มาก	2.96	0.75	มาก	0.27
3.	ปฏิบัติงานทางการศึกษาที่ เกี่ยวกับชุมชนด้วยความ พึงพอใจ	3.15	0.61	มาก	3.06	0.64	มาก	0.64
4.	เป็นผู้นำในการพัฒนางาน ทำให้ งานมีประสิทธิภาพ	2.96	0.66	มาก	2.92	0.68	มาก	0.30
5.	เป็นผู้นำในการวางแผนพัฒนา การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน	2.65	0.89	มาก	2.57	0.75	มาก	0.52
รวม		3.04	0.53	มาก	2.96	0.54	มาก	0.65

จากตาราง 13 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในเรื่องร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน (มาตรฐานที่ 10) ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นว่า ครูผู้สอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 2.57-3.42$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น ระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอน ทั้งโดยส่วนรวมและเป็นรายข้อพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 14 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 11 และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

ข้อ	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	กลุ่มผู้บริหาร			กลุ่มครูผู้สอน			t
		n = 98			n = 312			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา								
1.	แสวงหาข้อมูล ข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน และทันต่อเหตุการณ์	3.42	0.58	มาก	3.37	0.54	มาก	0.49
2.	วิเคราะห์ข้อมูลและนำข้อมูลมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.31	0.55	มาก	3.28	0.53	มาก	0.28
3.	สามารถวิเคราะห์ วิจัยข้อมูล ข่าวสารอย่างมีเหตุผล	3.19	0.49	มาก	3.25	0.50	มาก	-0.57
4.	ให้บริการข้อมูลข่าวสารได้	3.12	0.52	มาก	3.17	0.51	มาก	-0.51
5.	นำข้อมูลข่าวสารไปใช้ในการแก้ปัญหาพัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม	3.38	0.57	มาก	3.25	0.53	มาก	1.21
รวม		3.28	0.45	มาก	3.26	0.45	มาก	0.23

จากตาราง 14 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในเรื่องแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา (มาตรฐานที่ 11) ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นว่า ครูผู้สอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 3.12-3.42$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น ระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอน ทั้งโดยส่วนรวมและเป็นรายข้อพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 15 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกเป็นรายมาตรฐานและรวมทั้ง 11 มาตรฐาน และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกเป็นรายมาตรฐานและรวมทุกมาตรฐาน

มาตรฐาน ที่	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	กลุ่มผู้บริหาร n = 98			กลุ่มครูผู้สอน n = 312			t
		X	S.D.	ระดับ	X	S.D.	ระดับ	
1.	ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู อยู่เสมอ	2.35	0.47	น้อย	2.32	0.43	น้อย	0.39
2.	ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับ ผู้เรียน	3.22	0.49	มาก	3.26	0.39	มาก	-0.38
3.	มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็ม ตามศักยภาพ	3.61	0.35	มากที่สุด	3.28	0.38	มาก	2.04*
4.	พัฒนาแผนการสอนให้สามารถ ปฏิบัติได้เกิดผลจริง	3.21	0.59	มาก	3.22	0.42	มาก	-0.13
5.	พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ	3.08	0.55	มาก	3.07	0.49	มาก	0.04
6.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน	3.12	0.53	มาก	3.11	0.47	มาก	0.50
7.	รายงานผลการพัฒนาคุณภาพ ของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ	3.70	0.35	มากที่สุด	2.91	0.58	มาก	2.63*
8.	ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ ผู้เรียน	3.53	0.44	มาก	3.47	0.46	มาก	0.62
9.	ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษา อย่างสร้างสรรค์	3.51	0.43	มาก	3.47	0.41	มาก	0.42
10.	ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้าง สรรค์ในชุมชน	3.04	0.53	มาก	2.96	0.54	มาก	0.65

ตาราง 15 (ต่อ)

มาตรฐาน ที่	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	กลุ่มผู้บริหาร			กลุ่มครูผู้สอน			t
		n = 98			n = 312			
		X	S.D.	ระดับ	X	S.D.	ระดับ	
11	แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสาร ในการพัฒนา	3.28	0.45	มาก	3.26	0.45	มาก	0.23
	รวม	3.13	0.37	มาก	3.11	0.34	มาก	0.29

จากตาราง 15 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ทั้ง 11 มาตรฐาน ผู้บริหารเห็นว่า ครูผู้สอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ในมาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ และมาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ ($\bar{X} = 3.61 - 3.70$) สำหรับมาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ ครูผู้สอนปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.35$) ส่วนมาตรฐานอื่น ๆ ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.04 - 3.53$)

ส่วนครูผู้สอนเห็นว่า ตนเองปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ในมาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ ($\bar{X} = 2.32$) ส่วนมาตรฐานที่ 2-11 ครูผู้สอนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.96-3.47$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนในทุก ๆ มาตรฐานวิชาชีพครูพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในมาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ และในมาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ ส่วนมาตรฐานอื่น ๆ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอน และผู้บริหาร โรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนกับผู้บริหาร โรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2540 จำนวน 38 โรงเรียน เป็นครูผู้สอน 2,073 คน ผู้บริหารโรงเรียน 150 คน รวมทั้งสิ้น 2,223 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 28 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 98 คน ครูผู้สอน 312 คน รวมทั้งสิ้น 410 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 60 ข้อ

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทำหนังสือขอความร่วมมือไปถึงผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ช่วยตอบแบบสอบถาม โดยส่งผ่านสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 11 ข้อ โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน และใช้สถิติ t -test ทดสอบระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package Social Science) วิเคราะห์หาค่าต่าง ๆ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและครูผู้สอนเห็นว่า ครูผู้สอนปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู มาตรฐานที่ 1 อยู่ในระดับน้อย ส่วนมาตรฐานที่ 2, 4, 5, 6, 8, 9, 10 และ 11 ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเห็นว่า ครูผู้สอนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนมาตรฐานที่ 3 และ 7 ผู้บริหารเห็นว่า ครูผู้สอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ครูผู้สอนเห็นว่าครูปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนพบว่าทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในมาตรฐานที่ 3 และ 7 ส่วนมาตรฐานอื่น ๆ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นว่า ครูปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยในมาตรฐานข้อที่ 1 ได้แก่ ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ต้องสอนประจำชั้นและหรือสอนทุกกลุ่มประสบการณ์ โดยมีภารกิจหลักในการสอนคิดเฉลี่ยต่อสัปดาห์ประมาณ 20-25 ชั่วโมง/สัปดาห์ ซึ่งครูต้องใช้เวลาในการวางแผนการสอน เตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ ตรวจงานนักเรียน ตลอดจนไปจนถึงการประเมินผลการเรียนการสอน นอกจากนั้นครูผู้สอนยังต้องมีการกิจอื่น ๆ เช่น เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน ฝ่ายธุรการ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน และต้องปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย จึงไม่มีเวลาเพียงพอที่จะปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานข้อ 1 อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการฝึกอบรมเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2529 : 2) พบว่า ครูประถมศึกษามีเวลาส่วนหนึ่งไปปฏิบัติงานอื่น นอกเหนือจากงานสอนและไม่สามารถใช้เวลาที่เหลือไปแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษม สุตตสันต์ (2526 : บทคัดย่อ) และสุตสวาท พลานันทกุลธร (2525 : 71) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังในการปฏิบัติหน้าที่ของครูในโรงเรียน พบว่า ครูในโรงเรียน ปฏิบัติงานในหน้าที่ได้น้อย เนื่องจากมีงานต้องรับผิดชอบมาก

ส่วนมาตรฐานที่ 2, 4, 5, 6, 8, 9, 10 และ 11 ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเห็นว่า ครูผู้สอนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (น่าจะเป็นเพราะมาตรฐานดังกล่าวข้างต้น เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งตรงกับภารกิจหลักของครู ครูจึงต้องทุ่มเทปฏิบัติงานในหน้าที่เพื่อเป็นผลงานการเรียนการสอนโดยตรงและเพื่อผลพลอยได้ในการพิจารณาความดีความชอบในการเลื่อนขั้นเลื่อนระดับ และเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชัย เคนจตุรัส (2539 : 78) ที่พบว่า ครูประถมศึกษาที่มีสมรรถภาพ การปฏิบัติงานด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเป็นสมรรถภาพพื้นฐานสำหรับการเป็นครูและสถาบันที่ผลิตครูได้มีการอบรมครู ส่งเสริมให้ครูมีสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม สำหรับผู้บริหารในฐานะผู้บังคับบัญชาและเป็นผู้พิจารณาความดีความชอบประเมินผลงานของ ครูผู้ได้บังคับบัญชา จึงมองการปฏิบัติงานของครูในภาพรวมว่าครูมีศักยภาพสูงในการปฏิบัติงานในระดับมาก โดยเฉพาะในมาตรฐานที่ 3 (มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ) ผู้บริหารมีความเห็นว่าครูผู้สอนปฏิบัติงานตามมาตรฐานนี้อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะผู้บริหารได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในการนิเทศ กำกับ ติดตามและควบคุม โดยครูผู้สอนได้ทำการประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียนเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน มีการจัดให้มีการสอนซ่อมเสริม และให้นักเรียนได้เรียนตามความสนใจ ความถนัดและส่งเสริมความสามารถของนักเรียน ดังนั้น ผู้บริหารจึงมองในภาพรวมแล้วเห็นว่า เป็นการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และในมาตรฐานที่ 7 (รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ) ก็เช่นกัน ผู้บริหาร มีความเห็นว่า ครูผู้สอนปฏิบัติงานในมาตรฐานนี้อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะผู้บริหารได้มุ่งใช้ผลการรายงานเป็นการยกระดับความก้าวหน้าของโรงเรียนและในการเลื่อนขั้นเลื่อนระดับของตนเองอีกด้วย ในทางกลับกันครูซึ่งมีความตั้งใจและมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด โดยที่ยังต้องปฏิบัติภารกิจด้านอื่น ๆ ให้ดีที่สุดอีกด้วยเช่นกัน ดังนั้นจึงยังมีความเห็นว่า ครูปฏิบัติตามมาตรฐานที่ 3 และ 7 อยู่ในระดับมาก

2. การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและครูสอน โดยรวมพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะในมาตรฐานข้อที่ 3 และข้อที่ 7 ได้แก่ มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้สนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน

ของครูและยังส่งเสริม, ติดตามผลการปฏิบัติงานในหน้าที่และงานที่ได้มอบหมายให้ครูรับผิดชอบ จึงเห็นว่าครูมีความตั้งใจและทุ่มเทเวลาให้กับงาน จึงทำให้มองผู้ได้บังคับบัญชาด้วยความชื่นชม มากกว่าจะมองเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเป็นสำคัญ นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้บริหารหรือครูกับครู มีความสำคัญต่อการสอนและการพัฒนาวิชาชีพครู เพราะเปรียบเสมือน สมาชิกในครอบครัวเดียวกันจะต้องมีความสามัคคีต่อกัน ซึ่งผู้บริหารต้องอาศัยครูในโรงเรียน ทุกคนเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเพื่อคุณภาพและปริมาณงานในตำแหน่งของตนเองอีกด้วย

ส่วนครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเองด้วยความมุ่งมั่น จึงคาดหวังผลในการพัฒนานักเรียนไว้ในระดับสูง แต่ในความเป็นจริงปรากฏว่า โดยเฉลี่ยแล้ว นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ไม่สูงเท่ากับความคาดหวังที่ตั้งไว้ ครูจึงมีความเห็นว่า ครูจะต้องทุ่มเทให้กับ การพัฒนานักเรียนให้ประสบผลสำเร็จให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ประกอบกับการที่ครูไม่มีเวลามาก เพียงพอที่จะเก็บรวบรวมและบันทึกผล ติดตามผลและรายงานผลการพัฒนานักเรียนได้เต็มที่ จึงมีความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้แตกต่างกับผู้บริหารคงจะเห็นได้จากงานวิจัยของ ทศนา ประสารตรี (2536 : ข) ที่ระบุว่า ครูมีภารกิจอื่นๆ นอกเหนือจากภารกิจหลักคือการสอนอีกเป็นจำนวนมาก ดังนั้นความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานที่ 3 และมาตรฐานที่ 7 จึงแตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียน

ข้อสังเกตจากการวิจัยครั้งนี้

1. การกำหนดระดับคุณภาพในการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูบางข้อ กำหนดไว้ไม่น่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริงในการปฏิบัติ เช่น มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ พบว่า ที่กำหนดระดับคุณภาพระดับที่ 3 เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยพิจารณาจากเป็นกรรมการ อนุกรรมการหรือคณะทำงานขององค์การสมาคม ชมรมที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู นอกเหนือจากที่ทางราชการจัดตั้ง การเป็นวิทยากรการประชุม อบรม สัมมนาหรือกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู การเป็นผู้จัดทำและเสนอ รายงานทางวิชาการในการประชุม อบรม สัมมนา การมีผลงานทางวิชาการเผยแพร่อยู่เสมอ เรื่องดังกล่าวนี้ซึ่งในการปฏิบัติแล้ว ครูที่ตั้งใจปฏิบัติงานสอนเต็มตามเวลา จะมีเวลาและโอกาส ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 1 นี้ได้ยากเพราะการเป็นกรรมการสมาคม ชมรมที่ส่งเสริมการพัฒนา วิชาชีพครู การเป็นวิทยากรต้องเกิดจากองค์ประกอบหลายด้าน เช่น ทางด้านวิชาการ การเมืองและ หรือองค์ประกอบอื่น ๆ

2. การวิจัยครั้งนี้แม้จะกระทำกับกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางการศึกษา พบว่า การเผยแพร่และการรับรู้เรื่องเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูยังไม่ทั่วถึงแพร่หลายครอบคลุมทุกสถานศึกษาและทั่วถึงทุกคน ซึ่งหากกลุ่มตัวอย่างเป็นครูในส่วนภูมิภาคและในท้องถิ่นห่างไกลแล้ว น่าจะมีโอกาสรับรู้น้อยกว่าเป็นทวีคูณ จึงควรมีการเผยแพร่ทั้งเอกสารและการอบรมอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องพัฒนาให้ครูได้มีโอกาสพัฒนาวิชาชีพครูให้มาก และส่งเสริมให้ครูปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูให้ถึงระดับมากที่สุด ในมาตรฐานทุก ๆ ข้อ
2. ควรจะมีการจัดประชุม สัมมนาครูประถมศึกษา เพื่อให้ครูเข้าใจแนวปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพไปในทิศทางเดียวกัน
3. ผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ระดับโรงเรียนขึ้นไปควรมีการควบคุม กำกับ ติดตามนิเทศ และประเมินผลการปฏิบัติงานครู ในโรงเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องอย่างน้อยภาคเรียนละครั้ง เพื่อทราบปัญหาและช่วยเหลือโรงเรียนได้ทันทั่วถึง
4. เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูนี้เกี่ยวข้องกับครูโดยตรง จึงควรทำประชาพิจารณ์ทั้งในหมู่ครูและผู้ปกครอง ตลอดจนประชาชนโดยทั่วไป เพื่อจะได้เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมที่แท้จริงและยอมรับนับถือนำมาปฏิบัติกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ
2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในสังกัดกรมสามัญศึกษาและกรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. ควรทำการวิจัยทัศนะของบุคลากรฝ่ายอื่น ๆ เช่น ศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
4. ควรใช้กระบวนการศึกษาวิจัยที่แตกต่างกันออกไป เช่น การใช้การสังเกต การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนขึ้น
5. ควรทำการวิเคราะห์และเปรียบเทียบสาระสำคัญของเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู แลระดับคุณภาพที่กำหนดกับความเป็นจริงในการปฏิบัติหน้าที่ครู

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกษม สุตตสันต์. ความคาดหวังของผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับบทบาทของครูวิชาการ
กลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการฝึกอบรมเพื่อปรับปรุง
ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ในโครงการอบรมครูวิชาการประจำ
กลุ่มโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2529.
- _____. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2532.
- คณะกรรมการข้าราชการครู, สำนักงาน, กระทรวงศึกษาธิการ. มาตรฐานกำหนดตำแหน่ง
ข้าราชการครู. 2537.
- _____. รายงานการศึกษาค้นคว้าเรื่องความเป็นครูสถิติในหัตถ์ราช. รุ่งศิลป์การพิมพ์ 2539.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544). กรุงเทพฯ : เม็ดทรายพรินติ้ง, 2540.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรมการฝึกหัดครู, กรมสามัญศึกษา, กรมอาชีวศึกษา, กรมวิชาการ
และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. “การวิจัยและพัฒนารูปแบบ
การพัฒนาครูให้มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรระดับประถมศึกษาและ
มัธยมศึกษา,” วารสารการวิจัยทางการศึกษา. 19(2) : 41 – 53 ;2532.
- ฉลวย สุรสิทธิ์. วิชาการพูด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แพร่พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล, 2517.
- ✓ทองสุข รวยสูงเนิน. พฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จังหวัด
สุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.
- ทองเรือน อมรัชกุล. เทคนิคเบื้องต้นในการให้คำปรึกษา. แผนกเอกสารการพิมพ์มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พินิจโลก, 2524.
- ทัศนา ประสานตรี. การศึกษาสภาพการสอนของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรประถม
ศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) : การศึกษาเฉพาะกรณีในสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น, 2536.
- ประภาพรรณ สุวรรณสุขา. “การจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์แก่เด็กปฐมวัย,” เอกสาร
ประกอบการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับปฐมวัย. เล่ม 1
หน่วยที่ 8. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539-2550. 2538.

- ✓ ผึกหัดครู, กรม, กระทรวงศึกษาธิการ. การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาครูให้มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. โครงการวิจัยศึกษาด้านการผลิตและการใช้ครู (กพศ. 6) โครงการวิจัยที่ 1 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2530.
- ✓ มาณพ ภาณิตวิไลธรรม. สมรรถภาพของครูประถมที่สังคมต้องการในจังหวัดสกลนครและนครพนม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา. ยนต์ ชุ่มจิต. ความเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : บริษัท โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์, 2534.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2538.
- เลขาธิการครูสภา, สำนักงาน กองมาตรฐานวิชาชีพครู. เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู. โรงพิมพ์ครูสภา, 2540.
- วาริ คำชื่น. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาพลศึกษา เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.
- ✓ วิรัตน์ เถาหรัตน์. การศึกษาพฤติกรรมของครูที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประทับใจในทางบวกและทางลบ โดยใช้ครีติเคิลอินซิเดนซ์เทคนิค. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.
- สนั่น มีจันทร์. ระเบียบวิธีแห่งวิทยาการการสอน. บริษัทเทคโปรโมชัน แอนด์ แอดเวอร์ไทซิ่ง จำกัด, 2538.
- สมจิต ชิวปรีชา. “แนวทางในการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา,” ประชากรศึกษา. 35(5) : 22 – 26 ; กุมภาพันธ์ 2529.
- สมชัย เคนจตุรัส. สมรรถภาพการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. ปรินญาณิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.
- ✓ สมศรี เฌรจาที. การศึกษাত্রศนะเกี่ยวกับการสอนที่มีอิทธิพลต่อการเรียนและการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาในทศวรรษหน้า. วิทยานิพนธ์ ศศ.บ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2531. อัดสำเนา.

- สุดสวาท พลานันทกุลธร. การจัดการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.
- ✓ สัทสน์ แดงทอง. พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยนาท. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- ✓ สุภา ศีลสร. ความต้องการพัฒนาสมรรถภาพในการปฏิบัติการสอนของครูประถมศึกษาในเขต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัดสำเนา.
- หทัย ดันหยง. คำบรรยายวิชาโรงเรียนชุมชน. หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2524.
- _____. หลักการสอนสังคมศึกษา. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2526.
- หทัย ดันหยง และคณะ. แบบเรียนลอยฟ้าราคาถูก. เอกสารประกอบโครงการพัฒนาการเรียน การสอนด้วยนวัตกรรมแบบเรียนลอยฟ้าราคาถูก กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยภาวะพัฒนา การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- อุไรพร พานิชกุล. พฤติกรรมการสอนและความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.
- ✓ สวค บุญประเสริฐ. พฤติกรรมการสอนคณิตศาสตร์ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- Abruscato, Joseph. Introduction to Teaching and the Study of Education. New Jersey : Prentice – Hall Inc., 1985.
- ✓ Carline, John L., “In-Service Training Re-Examined,” Journal of Research and Development in Education. 4 : 103 – 105, 1970.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 5th ed. Tokyo : McGraw – Hill International Book. 1971.

- ✓ Kamara, Daphne Ardis. "Accesssibility and Teacher Utilization of the Newer Media in Jamica Junior Secondary Classroom," Dissertation Abstracts International. 38 : 3227 - A, December, 1977.
- Lea, Luisa Ebrd. "Instruction Behavior Patterns of Distinguished University Teachers." Dissertation Abstracts International. 8 : 4602 - A, February, 1978.
- Parrish, Wayne H., "A Study of the Effect of Inservice Training in Interaction Analysis on the Verbal Behavior of Experienced Teacher," Dissertation Abstracts. 29 : 3024 A; 1969.
- Wotruba, T.R. and P.L. Wright. "How to Develop a Teacher Rating Instrument," Journal of Higher Education. XLVI : 633 - 663 ; November - December, 1975.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มี 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์มาตรฐาน
วิชาชีพครู

ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดตอบตามความเป็นจริงเพื่อประโยชน์
ในทางวิจัยและการพัฒนาวิชาชีพครู ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามจะนำเสนอ
เป็นภาพรวม โดยจะไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านและสถานศึกษาที่ท่านสังกัดอยู่แต่อย่างใดทั้งสิ้น

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตามสถานภาพที่เป็นจริง

1. สถานภาพของผู้ตอบ

☐ ผู้บริหาร

☐ ครูผู้สอน

2. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

3. อายุ

☐ ต่ำกว่า 30 ปี

☐ 30 – 40 ปี

☐ 41 – 50 ปี

☐ 51 ปี ขึ้นไป

4. คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุด

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง ดังนี้

- หากผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน
- หากผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูผู้สอนให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตัวเอง
- ข้อคำถามในแบบสอบถามนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ แต่ละระดับมีความหมายดังนี้
 - 4 หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด
 - 3 หมายถึง ปฏิบัติมาก
 - 2 หมายถึง ปฏิบัติน้อย
 - 1 หมายถึง ปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อ	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	ระดับการปฏิบัติ			
		มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1.	ศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาจากเอกสาร ตำราและสื่อต่าง ๆ				
2.	เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาชีพครู				
3.	เป็นสมาชิกและเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรหรือชมรมที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู				
4.	เป็นวิทยากรในการประชุม อบรม สัมมนาหรือกิจกรรมทางวิชาการ				
5.	มีผลงานทางวิชาการเผยแพร่อยู่เสมอ				
6.	นำความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสอนได้เป็นอย่างดี				

ข้อ	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	ระดับการปฏิบัติ			
		มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
7.	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้การสอนที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน และสอดคล้องกับหลักสูตร				
8.	จัดกิจกรรมสร้างนิสัยที่ดีในการปฏิบัติงานแก่นักเรียน				
9.	ให้นักเรียนมีส่วนร่วมตัดสินใจในการวางแผนการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการประเมินผล				
10.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาความสามารถของนักเรียนอย่างมีขั้นตอน				
11.	ตรวจสอบข้อบกพร่องและความสามารถของนักเรียน โดยใช้วัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชาเป็นหลัก				
12.	ทำการประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน				
13.	จัดให้มีการสอนซ่อมเสริม				
14.	ปรับวิธีการสอนให้ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน				
15.	ใช้วิธีสอนและจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถของนักเรียน				
16.	ให้นักเรียนได้เรียนตามความสนใจ ความถนัด โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้หลายรูปแบบ				
17.	รู้จักนักเรียนของตนทุกคนเป็นอย่างดี และส่งเสริมให้แต่ละคนมีความเป็นเลิศเฉพาะด้านตามความถนัดของตน				

ข้อ	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	ระดับการปฏิบัติ			
		มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
18.	จัดทำแผนการสอนและเลือกใช้แผนการสอนที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสม				
19.	มีการวิเคราะห์นักเรียนและใช้เป็นข้อมูลในการทำแผนการสอน				
20.	ใช้แผนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางและมีกิจกรรมที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล				
21.	ใช้แผนการสอนที่เน้นกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติจริง				
22.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นทักษะกระบวนการตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร				
23.	ปรับปรุงและพัฒนาแผนการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน				
24.	พัฒนาแผนการสอนโดยเน้นให้นักเรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง				
25.	เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และความสนใจของนักเรียน				
26.	ใช้สื่อการเรียนการสอนหลาย ๆ อย่างที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริงของนักเรียน				
27.	ใช้สื่อการเรียนการสอนที่หาง่าย ทำจากวัสดุในท้องถิ่นและมีประสิทธิภาพ				
28.	เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิต การใช้และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน				
29.	ประเมินผลการใช้สื่อและปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น				

ข้อ	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	ระดับการปฏิบัติ			
		มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
30.	ครูทำหน้าที่หรือแสดงบทบาทในฐานะ ผู้อำนวยการความสะดวกไม่ใช่ผู้สอนหรือ ผู้บอกกล่าว				
31.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการ สร้างนิสัยในการปฏิบัติ				
32.	ให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้และสรุป ความคิดรวบยอดได้ด้วยตนเอง				
33.	ให้นักเรียนรู้จักประเมินตนเอง ปรับปรุง ตนเองและกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ขั้นต่อไปด้วยตนเอง				
34.	รายงานสภาพปัญหาความต้องการและ เป้าหมายในการพัฒนานักเรียนทั้งห้อง				
35.	รายงานผลการใช้เทคนิควิธีการหรือ นวัตกรรมเป็นภาพรวมของการพัฒนา นักเรียนทั้งห้อง				
36.	รายงานการพัฒนาคุณภาพที่แสดงถึงการ พัฒนานักเรียนเป็นรายกลุ่ม				
37.	รายงานการพัฒนาคุณภาพที่แสดงถึงการ พัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล				
38.	รายงานผลการใช้เทคนิควิธีการหรือ นวัตกรรมที่แสดงถึงพัฒนาการของ นักเรียนเป็นรายบุคคล				
39.	แต่งกายสุภาพ				
40.	มีความประพฤติเรียบร้อยทั้งด้านการใช้ วาจาและการแสดงกิริยาในสถานการณ์ ต่าง ๆ				
41.	เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่นักเรียน ในทุกเรื่อง				

ข้อ	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	ระดับการปฏิบัติ			
		มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
42.	ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีจนนักเรียนเกิดศรัทธาและปฏิบัติตาม				
43.	ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วนสมบูรณ์				
44.	ปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมาย				
45.	ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น				
46.	อาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานในสถานศึกษาตามความรู้ความสามารถและความถนัดของตน				
47.	ปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์โดยยึดประโยชน์ของส่วนรวม				
48.	ยินดีปรับปรุงการปฏิบัติงานตามข้อวิจารณ์ที่มีเหตุผลของผู้อื่น				
49.	ให้เกิดริคิด ขยายและชื่นชมความสามารถของเพื่อนร่วมงาน				
50.	ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและกลุ่มเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางาน				
51.	ปฏิบัติงานทางการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนด้วยความเต็มใจ				
52.	มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชนทางด้านการศึกษา โดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก				
53.	ปฏิบัติงานทางการศึกษาที่เกี่ยวกับชุมชนด้วยความพึงพอใจ				
54.	เป็นผู้นำในการพัฒนางาน ทำให้งานมีประสิทธิภาพ				
55.	เป็นผู้นำในการวางแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน				

ข้อ	การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	ระดับการปฏิบัติ			
		มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
56.	แสวงหาข้อมูล ข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน และ ทันต่อเหตุการณ์				
57.	วิเคราะห์ข้อมูลและนำข้อมูลมาใช้ในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน				
58.	สามารถวิเคราะห์ วิจัยข้อมูลข่าวสาร อย่างมีเหตุผล				
59.	ให้บริการข้อมูลข่าวสารได้				
60.	นำข้อมูลข่าวสารไปใช้ในการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนาสังคม ได้อย่างเหมาะสม				

ภาคผนวก ข

การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 16 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (แสดงด้วยค่า t) เป็นรายชื่อ

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	3.36	0.48	3.00	0.45	4.91
2	3.01	0.80	2.63	0.56	3.54
3	2.39	0.77	1.93	0.71	3.95
4	3.55	0.78	2.97	0.70	7.71
5	3.05	0.70	2.67	0.64	3.60
6	3.40	0.54	2.94	0.40	6.14
7	3.61	0.52	3.10	0.44	6.77
8	3.70	0.49	3.18	0.41	7.34
9	3.31	0.65	2.80	0.51	5.55
10	3.51	0.50	2.96	0.37	7.87
11	3.40	0.67	2.94	0.56	4.75
12	3.40	0.69	2.83	0.50	6.07
13	3.40	0.77	2.85	0.62	4.97
14	3.46	0.50	2.94	0.37	7.55
15	3.56	0.50	2.95	0.39	8.68
16	3.48	0.62	2.81	0.51	7.44
17	3.64	0.51	3.08	0.44	7.45
18	3.55	0.55	2.94	0.43	7.85
19	3.28	0.50	2.71	0.60	6.43
20	3.59	0.52	2.90	0.44	9.04
21	3.68	0.50	3.04	0.46	8.40
22	3.58	0.50	3.01	0.41	7.84
23	3.63	0.49	2.90	0.49	9.36
24	3.43	0.52	2.86	0.41	7.55
25	3.50	0.55	2.91	0.33	8.21
26	3.54	0.50	2.86	0.47	8.78

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
27	3.38	0.58	2.79	0.54	6.60
28	3.18	0.69	2.60	0.52	5.96
29	3.29	0.58	2.70	0.46	7.11
30	3.40	0.54	2.79	0.41	8.05
31	3.55	0.53	2.89	0.42	8.80
32	3.44	0.52	2.85	0.42	7.80
33	3.33	0.59	2.65	0.53	7.61
34	3.30	0.56	2.56	0.52	8.60
35	3.09	0.56	2.54	0.53	6.43
36	3.13	0.64	2.59	0.52	5.81
37	3.20	0.62	2.51	0.53	7.52
38	3.16	0.67	2.53	0.68	6.02
39	3.79	0.41	3.24	0.62	6.60
40	3.69	0.47	3.20	0.43	6.85
41	3.74	0.44	3.18	0.50	7.55
42	3.79	0.41	3.21	0.44	8.52
43	3.86	0.35	3.25	0.46	9.46
44	3.86	0.35	3.23	0.45	10.05
45	3.81	0.39	3.29	0.48	7.55
46	3.59	0.54	3.00	0.53	6.93
47	3.74	0.44	3.08	0.38	10.13
48	3.74	0.44	3.21	0.44	7.51
49	3.86	0.35	3.41	0.50	6.66
50	3.65	0.48	3.09	0.33	8.67
51	3.63	0.54	3.04	0.49	7.24
52	3.24	0.80	2.69	0.63	4.84
53	3.35	0.60	2.81	0.55	5.90

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
54	3.20	0.64	2.65	0.58	5.69
55	2.84	0.80	2.33	0.65	4.43
56	3.66	0.48	3.09	0.46	7.81
57	3.58	0.50	2.99	0.37	8.45
58	3.48	0.50	3.01	0.37	6.61
59	3.34	0.59	2.99	0.34	4.58
60	3.53	0.55	3.01	0.37	6.89

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

S^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

$$n = 60$$

$$\sum S_i^2 = 21.54$$

$$S^2 = 419.43$$

$$\alpha = \frac{60}{60-1} \left\{ 1 - \frac{21.54}{419.43} \right\}$$

$$= \frac{60}{59} \left\{ \frac{419.43 - 21.54}{419.43} \right\}$$

$$= \frac{60}{59} \times 0.95$$

$$= 0.96$$

แสดงว่า แบบสอบถามฉบับนี้มีความเชื่อมั่น = 0.96

ภาคผนวก ค

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. คร.บุญลือ ทองอยู่	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
2. นายเนาวรัตน์ สวัสดิ์	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู
3. นายเสนาะ สมานหมู่	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล 7
หัวหน้าฝ่ายมาตรฐานตำแหน่งที่ 1
กองมาตรฐานตำแหน่งที่ 1
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู
4. คร.วันทยา วงศ์ศิลปภิรมย์	นักวิชาการศึกษา
สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
5. นางสิริพันธุ์ พงศापาน	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล 7 ว.
กองมาตรฐานตำแหน่งที่ 2
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางพรทิพย์ ชื้อสกุล อรุณทอง
วัน เดือน ปีเกิด	14 กุมภาพันธ์ 2499
สถานที่เกิด	60 ต.ศาลเจ้าโรงทอง อ.วิเศษชัยชาญ จ.อ่างทอง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	194 ลาดพร้าว 64 แขวง 1 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู กระทรวงศึกษาธิการ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2515	ม.ศ.3 จากโรงเรียนศรีอยุธยา
พ.ศ. 2519	ป.กศ.สูง จากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2525	ค.บ. (สังคมศึกษา) เกียรตินิยมอันดับ 2 จากวิทยาลัยครูธนบุรี
พ.ศ. 2541	กศ.ม.(การประถมศึกษา)จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2519	ครูระดับ 2 ร.ร.บ้านสุวรรณภูมิ อ.เมือง จ.กำแพงเพชร
พ.ศ. 2522	อาจารย์ 1 ระดับ 3 ร.ร.บ้านคลองลึกอ้อมใหญ่ อ.สามพราน จ.นครปฐม
พ.ศ. 2536	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล 5 สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู กระทรวงศึกษาธิการ

การศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา
กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

บทคัดย่อ
ของ
พรทิพย์ อรุณทอง

371.123
w.2398

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา

พฤษภาคม 2541

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 312 คน และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 98 คน รวมทั้งสิ้น 410 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 60 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ข้อ 1 ว่า ครูปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ส่วนข้อ 3 และ 7 เห็นว่า ครูปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นเห็นว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2. ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ข้อ 1 อยู่ในระดับน้อย นอกนั้นเห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
3. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ข้อ 3 และข้อ 7 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

A STUDY OF OPINIONS OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS AND
ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF BANGKOK
METROPOLIS PRIMARY EDUCATION ON JOB
PERFORMANCE ACCORDING TO THE
STANDARDS ON TEACHING
PROFESSION

AN ABSTRACT
BY
PORNTHIP ARUNTHONG

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Elementary Education
at Srinakharinwirot University

May 1998

The purpose of this study was to study and compare opinions of the teachers and school administrators under the Office of Bangkok Metropolis Primary Education on job performance according to the standards on teaching profession by a method of simple sampling 2 different groups of total 410 participants which include 312 teachers and 98 school administrators.

A method developed in this study was distributing forms of questionnaire to the teachers and school administrators to inquire the teacher's job performance according to standards on teaching profession. The questionnaire comprised 60 clauses of 4-level approximate scale and descriptive statistics adopted included mean, standard deviation value and t-test.

The findings confirmed that:

1. The school administrators had an opinion about job performance according to the standards on teaching profession that a frequency rate of performance by the teachers in clause 1 was low, while the frequency rates of performance by teachers in clause 3 and clause 7 were the highest, and other clauses were at high rate.

2. The teachers had an opinion about job performance according to the standards on teaching profession that a frequency rate of performance in clause 1 was at low level while the rest were at high level.

3. The school administrators and the teachers' opinions about job performance according to the standards on teaching profession particularly in clause 3 and clause 7 had statistical significance at level of .05 whereas in other clauses, they had no different opinions without statistical significance.